

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสร้างสรรค์และเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมองกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.1 วิสัยทัศน์การเรียนรู้
  - 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น
  - 1.4 คุณภาพผู้เรียน
2. การเขียนสร้างสรรค์
  - 2.1 ความหมายของการเขียนสร้างสรรค์
  - 2.2 ความสำคัญในการสอนเขียนสร้างสรรค์
  - 2.3 แนวทางการสอนเขียนสร้างสรรค์
  - 2.4 องค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์
  - 2.5 ประโยชน์ของการเขียนสร้างสรรค์
  - 2.6 การประเมินผลการเขียนสร้างสรรค์
3. เจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 3.1 ความหมายของเจตคติ
  - 3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติ
  - 3.3 ลักษณะของเจตคติ
  - 3.4 องค์ประกอบของเจตคติ
  - 3.5 การวัดเจตคติ
  - 3.6 เครื่องมือวัดเจตคติ
  - 3.7 เจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
4. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง
  - 4.1 ความหมายของทฤษฎีการสร้างสรค์ความรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

13

- 4.2 พื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้
- 4.3 หลักการทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้
- 4.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้
- 4.5 การประยุกต์ใช้แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้
- 4.6 บทบาทของครูและผู้เรียนตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้
- 4.7 ความหมายและความสำคัญของเทคนิคระดมสมอง
- 4.8 ขั้นตอนและคำถามที่ใช้ในการระดมสมอง
- 4.9 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง
5. การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
  - 5.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ
  - 5.2 ความสำคัญของโยนิโสมนสิการ
  - 5.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
  - 5.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
  - 5.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสร้างสรรค์
  - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
  - 6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้
  - 6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง
  - 6.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2546 : 3 - 28) ได้กล่าวถึงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ดังนี้

1.1 วิสัยทัศน์การเรียนรู้

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารคนในชาติ ใช้ทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว และกิจกรรมในสังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และยังเป็นวัฒนธรรมของชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

14

ภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวางมีประมวลคำในการใช้ พูด ฟัง อ่าน เขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง และสร้างเสริมความชาญฉลาด สามารถคิด สร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุมีผล ดังนั้นการสอนภาษาไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนขยายประมวลคำทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาวินิจฉัยเรื่องราว และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุมีผล ใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่าง สละสลวยซึ่งจะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพผู้ให้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสาร การอ่าน และการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การพูด และการเขียน เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการดูเป็น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการ์ตูน และสามารถแสดงทรรศนะข้อมูลข่าวสารด้วยการพูดและการเขียน การดู จึงเป็นการเรียนรู้และการแสดงทรรศนะของคนและการดูนับวันจะมีความสำคัญและมีอิทธิพล ต่อการดำเนินชีวิตผู้เรียน จะต้องประเมินสิ่งที่ดูและใช้การดูให้เป็นประโยชน์ ในการหาความรู้การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียน เพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข่าวสารอย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียง ความคิด ความรู้ให้ชัดเจน ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษา ใช้ถ้อยคำตรงตามความหมายถูกต้อง ตามฐานะของ บุคคลและสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษาหรือหลักการใช้ภาษาผู้ใช้ ภาษาจะต้องเรียนรู้หลักภาษาไทยและใช้ได้อย่างถูกต้อง ส่วนวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนบท ร้อง เล่น เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้านที่เป็นคติชนหรือภูมิปัญญา ทางภาษา ที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต ความงดงาม ทางภาษาในบทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองเป็นส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระช่วยให้ เกิดความซาบซึ้ง และความภาคภูมิใจที่บรรพบุรุษได้สั่งสม และบอกกล่าวถึงความดีความงาม การประพาดพิงไว้ใน วรรณคดีและคติชน ซึ่งสืบทอดถึงปัจจุบัน

การเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมในส่วนของบทร้อยกรองผู้เรียนจะต้องเห็นความงาม ของถ้อยคำในบทร้อยกรอง เข้าใจเรื่องราวของวรรณคดี สามารถท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะจะ เป็นต้นทุนหรือพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะด้วย และการเรียนการสอนวรรณคดีและยังทำให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคม ชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยอีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

15

ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของครู ควรให้ผู้เรียนและผู้ที่ใช้ภาษาไทย ได้ศึกษาทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด และวรรณคดี เพื่อที่จะได้นำไปส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ อาชีพ สังคมตลอดจนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ด้วย

1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 17) มีดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและพูดแสดงความรู้และความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

16

มาตรฐานการเรียนรู้

1. สามารถอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วขึ้น เข้าใจความหมายของคำ สำนวนโวหาร การบรรยาย การพรรณนา การเปรียบเทียบ การใช้บริบท เข้าใจความหมายของ ถ้อยคำ สำนวนและ เนื้อเรื่อง และเข้าใจแหล่งความรู้พัฒนาความสามารถทางการอ่าน

2. สามารถแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ตีความ สรุปความหาคำสำคัญ ในเรื่องที่อ่านและใช้แผนที่ความคิดหรือแผนภาพความคิดพัฒนาความสามารถการอ่าน นำความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือพัฒนาคน การตรวจสอบความรู้และค้นคว้าเพิ่มเติม

3. สามารถอ่านในใจ และอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้คล่อง และ รวดเร็ว ถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี และจำบทร้อยกรองที่มีคุณค่า ทางความคิด และความงามทางภาษา สามารถอธิบายความหมาย และ คุณค่านำไปใช้อ้างอิง เลือกอ่านหนังสือ และสื่อสารสนเทศ ทั้งสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอย่างกว้างขวาง มีมารยาทในการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้

1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ ชี้แจงการปฏิบัติ การรายงาน เขียนจดหมายสื่อสาร ได้เหมาะกับโอกาส และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เขียนเรื่องราวจากจินตนาการหรือเรื่องราวที่ สัมพันธ์กับชีวิตจริง รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียนมีมารยาทการเขียนและนิสัยรัก การเขียน และการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ทักษะการเขียน จดบันทึกข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ นำวิธีการของแผนที่ความคิดหรือแผนที่ความคิดมาพัฒนา งานเขียนและการรายงานและเขียนสื่อสารอย่างได้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีมารยาททางสังคม

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้

1. สามารถจับประเด็นสำคัญและรายละเอียดแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น สรุปความ วิเคราะห์เรื่องตามข้อเท็จจริง เข้าใจผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของเรื่องและของผู้พูด เข้าใจ ถ้อยคำ การ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

17

ใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทางของผู้พูด สามารถรับสารจากการฟังและการพูด โดยตั้งข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิตจริงแสดงความรู้ ความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังและดู อย่างกว้างขวาง

2. สามารถสนทนาโต้ตอบ พูดแสดงความรู้ ความคิด พูดวิเคราะห์เรื่องราว พูดต่อหน้าชุมชน และพูดรายงาน โดยใช้ถ้อยคำเหมาะสมกับเรื่องและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักการพูดมีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักภาษาไทย ไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้

1. สามารถสะกดคำในวงคำศัพท์ที่กว้างและยากขึ้น อ่านและเขียนคำได้ถูกต้องคล่องแคล่ว

2. สามารถใช้คำ กลุ่มคำ ตามชนิดและหน้าที่มาเรียบเรียงเป็นประโยคใช้ประโยคสื่อสาร ได้ชัดเจนรู้จักใช้คำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย

3. สามารถใช้ภาษาในการสนทนา เชื้อเชิญ ชักชวน ปฏิเสธ ชี้แจงด้วยถ้อยคำสุภาพ และใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้อง รู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน

4. เข้าใจลักษณะของคำไทย คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย ซึ่งทำให้มีคำใช้มากขึ้น

5. สามารถแต่งบทร้องกรองประเภทกาพย์และกลอน โดยแสดงความคิดเชิงสร้างสรรค์

6. สามารถเล่านิทานพื้นบ้าน และตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่นอย่างเห็นคุณค่า

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และการดำรงชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม และใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้

2. เข้าใจระดับของภาษา ลักษณะของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ ใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในการพัฒนาความรู้เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3. ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม โดยการพูด และเขียนตามความเป็นจริง และเหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่น ใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

18

และสร้างความสามัคคีสอดคล้องกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในชุมชน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้

สามารถเลือกอ่านหนังสือได้หลากหลาย ทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทร้อยกรอง บทละคร ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการอ่าน ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณาให้เห็นคุณค่าและนำไปใช้ในชีวิตจริง

1.4 คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 2-6) กล่าวถึง คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ในการใช้ภาษาสื่อสารได้ดี สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และการใช้ภาษาพัฒนาตน และสร้างสรรค์งานอาชีพ ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษาและความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทยนำทักษะภาษาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคลมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติ มีวิสัยทัศน์ โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้ง

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของผู้เรียน เมื่อจบช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ว่าผู้เรียนต้อง

1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
2. เข้าใจความหมายของคำ คำนวน โวหาร การเปรียบเทียบ อ่านจับประเด็นสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น วิเคราะห์ความ ดีความ สรุปความจากการอ่าน
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน
4. เลือกการอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์
5. เขียนเรียงความย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย เขียนชี้แจงการปฏิบัติงานรายงาน
6. เขียนเรื่องราวจากจินตนาการและเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และสังเกตอย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

19

7. สรุปความ วิเคราะห์เรื่องที่ฟัง ที่ดู และเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในชีวิต
8. สนทนาโต้ตอบ พุดแสดงความรู้ ความคิด ความต้องการ พุดวิเคราะห์เรื่องราว พุดต่อหน้าชุมชนและพุดรายงาน
9. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งใช้ได้ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์
10. เข้าใจลักษณะของคำไทยคำภาษาถิ่น และคำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในภาษาไทย
11. ใช้ทักษะภาษาเพื่อประโยชน์ได้ตามจุดประสงค์
12. ใช้หลักการพิจารณาหนังสือ พิจารณารรรณคดีและวรรณกรรมให้เห็นคุณค่าและนำไปประโยชน์ไปใช้ในชีวิต
13. ท่องจำบทหรือกรอนที่ไพเราะและมีคุณค่าทางความคิดและนำไปใช้ในการพุดและการเขียน
14. แต่งกาพย์กลอนง่าย ๆ
15. เล่านิทานพื้นบ้านและตำนานพื้นบ้านในท้องถิ่น
16. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพุด
17. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

จากมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเขียนสร้างสรรค์ คือความสามารถเขียนเรื่องราวจากจินตนาการหรือเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียนมีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน

2. การเขียนสร้างสรรค์

การเขียนสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับผู้เรียน เนื่องจากการเขียนถ่ายทอดความคิดและจินตนาการอันแปลกใหม่ของผู้เขียน ดังนั้น ครูผู้สอนควรมีการจัดการเรียนรู้ โดยการฝึกทักษะการเขียนสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน โดยต้องศึกษารายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของการเขียนสร้างสรรค์

ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายการเขียนสร้างสรรค์หลายท่าน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

20

กรณีการ์ พวงเกษม (2531 : 33) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์ผู้เขียนต้องมีจินตนาการหรือความคิดคำนึงของตนเขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง และให้ความรู้สึกลงในทางเพลิดเพลินใจและระดับสติปัญญาไปในตัว

วิภาวดี วิภาวีน (2545 : 23) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึงการถ่ายทอดความคิด การแสดงออก ความรู้สึก จินตนาการและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ออกมาในทางสร้างสรรค์อย่างมีอิสระโดยถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียน

ฉวีลย์ มาศจรัส (2545 : 4) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่แสดงให้เห็นถึงการมีความคิดที่สร้างสรรค์ของผู้เขียน ที่เขียนด้วยสำนวนภาษาของตนเอง มีแนวการเขียนที่แปลกใหม่ มีคุณค่าต่อสังคมและเป็นงานเขียนที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลโดยทั่วไป

กรมวิชาการ (2545 : 187) กล่าวถึงความหมายของการเขียนสร้างสรรค์ เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์และจินตนาการในการเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และบทร้อยกรอง การเขียนสร้างสรรค์ผู้เขียนจะต้องมีความคิดที่ดี มีจินตนาการดี มีประมวลคำหลากหลายสามารถนำมาใช้ในการเขียน มีเทคนิคการเขียนและใช้สำนวนคำสละสลวย

กรมวิชาการ (2546 : 275) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนในลักษณะความคิดริเริ่ม โดยผู้เขียนใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนในการเขียนเด็กที่ฝึกฝนการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องอาศัยประสบการณ์และใช้ทักษะภาษา รวมทั้งความสามารถในการสร้างสรรค์สถานการณ์จึงจะสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างดี

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2546 : 100) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นผลผลิตของความคิดริเริ่มอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่าเขาได้ผลิตผลงานซึ่งมีขึ้นเดียวในโลกด้วยตัวของเขาเอง การจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีการเขียนสร้างสรรค์ จะทำให้เขารักการเขียน มีเจตคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานของเขา

วิไลพร อ้ายสม (2546 : 14) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นทักษะการสื่อสารโดยการเขียนเพื่อการเสนอแนวคิด จินตนาการ ความรู้สึกนึกคิดผสมผสานกับประสบการณ์ ความคิดริเริ่มที่เน้นความแปลกใหม่ในรูปแบบของตนเองด้วยภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม สละสลวย เพื่อถ่ายทอดให้ผู้อ่านเข้าใจสาระ ความรู้สึกอารมณ์หรือให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งตามผู้เขียน รวมทั้งสามารถสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณค่าเอื้อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า การเขียนสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนแสดงความคิด จินตนาการ และประสบการณ์ โดยการฝึกประมวลคำที่หลากหลาย จากการเขียนคำ การเขียนวลีและประโยคนำไปสู่การเขียนข้อความ และการเขียนเรื่อง ที่มีความซับซ้อน ด้วยความคิดที่อิสระโดยถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาเขียนและผลงานนั้นมีความคุณค่าต่อสังคมเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป

2.2 ความสำคัญในการสอนเขียนสร้างสรรค์

การสอนเขียนสร้างสรรค์ เป็นการเขียนที่ผู้เขียนแสดงความคิดออกมา ดังนั้นการที่จะทำให้งานเขียนมีคุณค่า ต้องรู้ถึงองค์ประกอบสำคัญในการเขียน ซึ่งมีนักการศึกษาให้หลักสำคัญในการสอนเขียนสร้างสรรค์ ดังนี้

นภคด จันทรเพ็ญ (2542 : 91 – 92) ได้กล่าวว่างานเขียนที่จะประสบความสำเร็จและมีคุณค่าควรประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความคิด นับว่าเป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะนำเราไปสู่ความสำเร็จ ความคิดของเราจะต้องเขียนแหลม ลึกซึ้ง ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมหรือประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมเดิมด้วย แต่อย่างไรก็ตามการอ่านมาก ย่อมช่วยให้เราสามารถมีความคิดที่ดีขึ้น และเมื่อมีความคิดดีก็ย่อมถ่ายทอดเป็นงานเขียนที่ดีได้ด้วย

2. การถ่ายทอดความคิด หมายถึง การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นตัวอักษร ก็คือการเขียนนั่นเอง บางคนมีความคิดดีแต่ถ่ายทอดไม่เป็น เพราะขาดการฝึกฝน และไม่กล้าที่จะเขียนอย่างนี้ย่อมไม่ประสบความสำเร็จ แต่บางคนมีความคิดดี และสามารถถ่ายทอดได้อย่างดีอีกด้วย เพราะเขามีประสบการณ์ มีความชำนาญ และกล้าแสดงออก

3. การใช้ภาษาที่เหมาะสม ข้อนี้ นับว่าสำคัญที่สุดก็ว่าได้ เพราะการใช้ภาษาเป็นสื่อชี้ นำไปสู่ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง นักเขียนบางท่านสามารถใช้ภาษาเพียงไม่กี่วรรค เรียกอารมณ์ปลุกเร้าให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามและเชื่อถือได้

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้การเขียนสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องเริ่มตั้งแต่การคิด การถ่ายทอดความคิด และการใช้ภาษาที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกฝนเป็นประจำ งานเขียนที่ออกมาจะสมบูรณ์และมีคุณค่า

2.3 แนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์

การสอนเขียนสร้างสรรค์ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือผู้สอน ต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เกิดความคิดและถ่ายทอดออกมาเป็นงานเขียนที่มีคุณค่า ซึ่งมีนักการศึกษาให้แนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์หลายท่านดังนี้

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2546 : 100) ได้เสนอแนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์ โดยกล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนสร้างสรรค์ให้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษานั้นครูผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญที่สุด ดังนี้

1. ครูมีบุคลิกภาพที่สร้างสรรค์
2. ครูต้องพัฒนาตนเองให้รักการเขียนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

22

3. ครูต้องพัฒนาตนเองให้เป็นนักอ่าน นักค้นคว้า เสริมความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้กว้างขวาง

4. ครูต้องมีวิสัยทัศน์ในการสอนเขียนสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย การมีใจกว้าง อารมณ์สุนทรีย์ มีจิตใจแจ่มใส มองโลกในแง่ดีเพื่อเห็นความสวยงามและยอมรับงานสร้างสรรค์ของผู้เรียนว่ามีจินตนาการที่มีค่าและบริสุทธิ์ด้วยความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคน

ยศวิน กุลด้วง (2547 : 19) ได้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเขียน ดังนี้

1. อ่านบ่อย ๆ ตามความต้องการของหลักสูตรที่ส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับการเรียนมากที่สุด การอ่านมากเท่าใดเด็กก็จะสามารถเก็บเกี่ยวเอาความรู้ ความชำนาญทางภาษาและประสบการณ์ต่างๆ มากพอที่จะมาเป็นเครื่องมือในการเขียนได้

2. ค่อยคิดค่อยทำ หมายถึง การฝึกใช้คำต่างๆ ให้แคล่วคล่อง เช่น กลุ่มคำคล้องจอง คำซ้อน คำประสม คำที่เป็นสำนวนโวหาร คำพังเพย การเลือกใช้คำให้ถูกต้องจะช่วยให้การเขียนสำนวนโวหารราบรื่น

3. จำประโยค ครูต้องฝึกประโยคต่างๆ ให้แคล่วคล่อง เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำสั่ง เมื่อใช้ประโยคได้คล่องแคล่วแล้ว จึงฝึกแต่งประโยค โดยใช้คำที่กำหนดให้ฝึกเรียงประโยคเสียใหม่ให้ถูกต้อง เป็นต้น

4. โลกสี่ด้าน จากการศึกษาพฤติกรรมเด็กพบว่าชอบวาดรูปทุกคน ควรเปิดโอกาสให้วาดรูปอย่างมีอิสระตามต้องการ พร้อมระบายสีให้สวยงาม แต่ครูควรจำกัดขอบเขตบ้าง เช่น ให้หัวข้อ “สัตว์เลี้ยงที่ฉันชอบ” “ดอกไม้แสนสวย” “บ้านที่ฉันรัก” แล้วให้บรรยายภาพที่ตนวาดนั้น

5. ฝันสวยหรู เป็นเรื่องการสร้างจินตนาการในสิ่งที่ต้องการ สิ่งที่ยากได้ อยากจะเป็น เปิดโอกาสให้คิดอย่างเสรี มีสิทธิวาดฝันอะไรก็ได้แล้วเขียนบรรยายถ่ายทอดสิ่งที่ปรารถนา ครูอาจตั้งชื่อเรื่อง “ฉันอยากเป็น” “ถ้าฉันมีเงิน” “อาชีพที่ฉันชอบ”

6. ดูแล้วเขียน เป็นการบรรยายภาพซึ่งอาจจะเป็นภาพเดียวกัน แล้วมีชื่อเรื่องให้ หรือหลายๆ ภาพต่อเนื่องกัน แล้วตั้งชื่อเรื่องให้ หรืออาจให้เด็กตั้งชื่อเอง

7. เพียรต่อเติม หรือการแต่งเรื่องต่อจากที่ครูให้ข้อความไว้เป็นเนื้อเรื่องที่สมบูรณ์ ข้อความที่อาจให้จะให้ 2 - 3 ประโยค หรือ 4 - 5 บรรทัด ก็แล้วแต่การต่อเติมเรื่องในการฝึก มี 3 ลักษณะ

7.1 ขึ้นต้นเรื่อง ให้เขียนบรรยายเพื่อเติมส่วนกลางเรื่องและสรุปจบ

7.2 ให้ส่วนกลางเรื่องและสรุปให้นักเรียนขึ้นต้นเรื่อง

7.3 ให้ส่วนต้นเรื่องและกลางเรื่อง ให้ต่อเติมเรื่องจบอย่างสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

23

8. เสริมด้วยคำ จากข้อ 1 ถึง 7 จะให้เด็กได้บรรยายอิสระเสรีตามความคิดสร้างสรรค์เต็มที่ สำหรับในข้อนี้ ครูมีขอบเขตและแนวทางให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการได้รวดเร็วขึ้น นอกเหนือจากมีภาพให้บรรยายแล้วให้คำอีกประมาณ 4 - 5 คำ หรือมีเพียงคำที่กำหนดและมีชื่อเรื่องให้เท่านั้น

9. ทำตามเกณฑ์ หมายถึง การเขียนเรื่องตามชื่อเรื่องที่กำหนด หรือการบันทึกประจำวัน การบันทึกข่าวและเหตุการณ์ตามแบบที่ถูกต้อง เนื้อหาของเรื่องที่จะเขียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ การเขียนเรื่อง การใช้ภาษาที่เหมาะสม วิธีการที่กล่าวมามากใช้กับเด็กระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หรือสูงขึ้นไป

10. เล่นก่อนเขียน ผู้สอนควรจะทำกิจกรรมนี้ไปพร้อม ๆ กัน ทุกข้อดังกล่าวข้างต้นโดยจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการเขียนในลักษณะของการเล่นเกมก่อนที่จะให้เด็กได้ทำกิจกรรมการเขียนอื่น ๆ เพื่อสร้างความสนุกสนาน และเป็นการกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียน เกมที่ใช้ นอกเหนือจากจะศึกษาในคู่มือครู แล้วครูควรคิดดัดแปลงให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนเขียน การผลิตสื่อประกอบการเล่น จะช่วยเสริมบรรยากาศในการเขียนได้อย่างดี

วรรณิ โสมประยูร (2539 : 170 – 172) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมโดยกล่าวว่า ในการพัฒนาทักษะการเขียน ครูควรคำนึงถึงแนวทางการจัดกิจกรรมสรุปได้ดังนี้ ครูจะต้องวางแผนโดยการจัดทำแผนระดับบทเรียน เตรียมความพร้อมสำหรับบทเรียนใหม่ด้วยการนำประสบการณ์เดิมมาเป็นพื้นฐาน เพื่อถ่ายทอดให้เกิดความรู้ใหม่ การสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำและประโยค โดยครูใช้ของจริง และของจำลอง ภาพและสถานการณ์การสร้างบรรยากาศในการสอนเขียนสร้างสรรค์ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ออกมา การฝึกให้นักเรียนจากง่ายไปหายาก จากเรื่องที่นักเรียนมีประสบการณ์มาก่อนและฝึกอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สิ่งเร้าและแรงบันดาลใจ ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจ มีกำลังใจที่จะเขียน การจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน ตลอดจนการติดตามผล ประเมินผล ความก้าวหน้าและแก้ไขปรับปรุงให้เด็กพัฒนาสูงขึ้นตามศักยภาพและวุฒิภาวะของเด็ก

กรมวิชาการ (2546 : 235) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้การสอนเขียนสร้างสรรค์ ดังนี้ การจัดการเรียนรู้การเขียนสร้างสรรค์ควรเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นพื้นฐานด้วยการให้รู้จักคำ วลีหรือกลุ่มคำที่เรียกว่า “การสร้างวงคำศัพท์” ถัดจากนั้นจึงให้เรียนรู้วิธี “การเขียนประโยค” แบบต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ รู้จักการเชื่อมคำ การเชื่อมประโยค การเชื่อมข้อความ จนเป็นย่อหน้าต่าง ๆ ด้วยเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 39) ให้แนวทางการสอนเขียนสร้างสรรค์ต้องฝึกตั้งแต่ในระดับชั้นที่เด็กเริ่มเขียนภาษาไทยได้เป็นคำแล้ว เด็กจะสามารถนำคำต่าง ๆ มาเขียนเป็นกลุ่มคำ เขียนเป็นประโยค โดยจะต้องเริ่มจากง่ายไปเรื่อย ๆ ค่อย

เป็นค้อยไป ในการสอนครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กได้รู้จักคิดในทางสร้างสรรค์ ถ้าเด็กคนใดมีความสามารถพิเศษ ครูจะต้องให้การสนับสนุนให้เขาได้ใช้ความสามารถได้เต็มที่ และจากข้อความดังกล่าววิภาฤดี วิภาวิน (2545 : 24 –28) ได้นำแนวทางมาจัดการเรียนรู้การเขียนสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา ดังนี้

1. การสร้างคำ

1.1 การสร้างคำจากการประสมอักษร ครูผู้สอนควรจะเริ่มจากการนำบัตรอักษรมา โดยให้นักเรียนนำอักษรมาประสมกัน เพื่อเกิดเป็นคำใหม่ ให้แปลก แหวกแนว ไม่ซ้ำแบบใคร เช่น ง - ร - แ - ก - ำ คำตอบที่ได้ เช่น รก กง กร รง ราง แกรง เกา รา กางา กาง กร งง แกรง ฯลฯ

1.2 การสร้างคำจากการประสมคำ ครูผู้สอนนำคำจากบัตรคำ แล้วให้นักเรียนคิดคำใหม่เพื่อนำคำมาประสม เพื่อเกิดเป็นคำใหม่ แหวกแนว ไม่ซ้ำแบบใคร เช่น ใจ คำตอบที่ได้ เช่น น้ำใจ ใจคำ หวานใจ ใจแข็ง แข็งใจ น้อยใจ ใจน้อย ใจอ่อน ฯลฯ

1.3 การสร้างคำจากรูปภาพ ครูนำภาพ แล้วให้นักเรียนตั้งชื่อจากรูปภาพให้แปลก แหวกแนวไม่ซ้ำใครแต่ความหมายยังคงคล้ายคลึงกับรูปภาพที่ให้มา เช่นรูปภาพเครื่องบิน คำตอบที่ได้ เช่น เจ้านกเหล็ก เจ้านกยักษ์ เหล็กบิน เจ้าเวหา ฯลฯ

หลังจากฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการสร้างคำ ก้าวต่อไปที่ครูผู้สอนจะสอนคือ การสร้างประโยค

2. การสร้างคำจากประโยค

2.1 การสร้างประโยคจากการประสมอักษร โดยครูนำ บัตรอักษร มาเรียงต่อกัน แต่ก่อนสอนครูจะให้นักเรียนรู้ว่า ประโยคคืออะไร ประกอบด้วยอะไร แล้วลองให้ผู้เรียนสร้างประโยคจากตัวอักษรให้แปลก แหวกแนว ไม่ซ้ำแบบใคร เช่น บัตรอักษร อ ต น เมื่อนักเรียนคิดคำที่ได้จากรูปภาพแล้ว คำตอบที่ได้ เช่น อ่างตกน้ำ อาต่งหน้า อาตีน้ำ อูฐตะหนู ฯลฯ

2.2 การสร้างประโยคจากการประสมคำและรูปภาพ โดยครูนำบัตรคำ และรูปภาพที่น่าสนใจมา แล้วให้นักเรียนเลือกคำและเลือกรูปภาพที่ครูนำมาสร้างประโยค แหวกแนว ไม่ซ้ำแบบใคร เช่น คำว่า กิน ขับ มี ซื่อ และรูปภาพ รถ ของขวัญ ขนมห้าง คำตอบที่ได้ เช่น ฉันมีขนมห้าง ฉันห่อของขวัญ ฉันขับรถ ฯลฯ

2.3 การสร้างประโยคในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนนี้ ครูจะต้องสอนรูปแบบประโยคต่าง ๆ เสียก่อน เมื่อสอนเสร็จแล้ว ครูจะให้ผู้เรียนสร้างประโยจากรูปภาพ เช่น ประโยคบอกเล่า เด็กชายหอมดอกไม้ นางพยาบาลถือโตะ ประโยคปฏิเสธ ผู้ชายไม่กินข้าว ประโยคคำถาม คนที่นอนอยู่บนเตียงเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ประโยคคำสั่ง จงลุกจากเตียงเดี๋ยวนี้ หลังจากฝึกให้ผู้เรียนได้จัดการสร้างประโยค ก้าวต่อไปที่ครูผู้สอนจะสอนคือการเขียนข้อความ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

25

3. การเขียนข้อความ แบ่งออกเป็น

3.1 การเขียนคำขวัญ ครูให้ผู้เรียนดูคำขวัญต่าง ๆ อธิบายการเขียนคำขวัญ แล้วให้ผู้เรียนคิดและเขียนคำขวัญที่ผู้เรียนอยากเขียนก่อน โดยอาจจะเป็นคำขวัญที่ใกล้ ๆ ตัว หลังจากนั้นอาจจะให้หัวข้อ แล้วให้ผู้เรียนเขียนคำขวัญขึ้นเอง โดยไม่ซ้ำแบบใคร

3.2 การเขียนคำโฆษณา ครูให้ผู้เรียนดูโฆษณาจากหนังสือพิมพ์ จากโทรทัศน์และจากใบปลิว แล้วสอนหลักการเขียนโฆษณา เสร็จแล้วแจกรูปภาพโฆษณาสินค้าที่ใช้แล้ว โดยให้ผู้เรียนตกแต่งโฆษณาใหม่โดยตั้งชื่อสินค้า ราคา คำขวัญใหม่ เพื่อชักจูงให้คนอยากซื้อ

3.3 การเขียนแสดงความรู้สึก โดยครูต้องอธิบายเกี่ยวกับความรู้สึกโดยให้ผู้เรียนดูรูปภาพหรือฟังเพลงแล้วให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกจากรูปภาพออกมาจากความรู้สึกของผู้เรียน

3.4 การเขียนแสดงความคิดเห็น โดยครูต้องอธิบายเกี่ยวกับความคิดเห็นให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยครูให้ผู้เรียนดูภาพ หรือดูข่าวจากหนังสือพิมพ์ แล้วให้ผู้เรียนถ่ายทอดความคิดเห็นออกมา

หลังจากฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการเขียนข้อความก้าวต่อไปที่ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนได้การเขียนความเรียง

4. การเขียนความเรียง แบ่งออกเป็น

4.1 การเขียนเรื่องโดยใช้คำและรูปภาพ โดยครูให้คำและรูปภาพ แล้วให้ผู้เรียนเขียนเป็นความเรียงของตัวเอง ให้เป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่อง

4.2 การเขียนความต้องการ โดยครูให้หัวข้อแล้วให้ผู้เรียนเขียนความต้องการโดยที่หยิบยกรูปภาพดารารหรือข่าวของคนที่ถูกตลอดเตอรีมาอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนเขียนความต้องการของตนออกมาตัวอย่าง หัวข้อ ถ้าฉันเป็นดารา ฉันจะ... ถ้าฉันมีพร 3 ประการ ฉันจะ... ถ้าฉันถูกลอตเตอรีรางวัลที่ 1 ฉันจะ...

4.3 การเขียนนิทานตามจินตนาการ โดยครูอาจเล่านิทานให้ผู้เรียนฟังแล้วให้ผู้เรียนแต่งนิทานจากความคิดด้วยตนเอง

4.4 การเขียนเรื่องในรูปแบบต่าง ๆ ในขั้นนี้ ครูอาจจะให้ ลักษณะที่ 1 ให้ประโยคตอนต้นและตอนท้ายให้ผู้เรียนแต่งตรงกลางที่หายไป ลักษณะที่ 2 ให้ประโยคตอนต้นเรื่องมาแล้วให้เขียนเรื่องต่อให้จบ ลักษณะที่ 3 ให้ตอนท้ายของเรื่องมาให้เขียนเริ่มต้นเรื่องให้ต่อกับข้อความที่ให้

ในขั้นนี้ครูอาจจะให้ผู้เรียนดูภาพยนตร์ หรือเล่านิทานที่ไม่จบเรื่อง แล้วให้ผู้เรียนเขียนต่อจนจบได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

26

สมิธ (Smith. 1973 : 9) ได้เสนอแนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. จะต้องมึสิ่งใหม่ๆ แตกต่างกันไป หรือมีลักษณะเฉพาะตัว (Unique result) โดยสิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงคือ ผลผลิตและกระบวนการที่ใช้นั้นต้องใหม่ เช่นการสอนเขียนสร้างสรรค์เรื่องโคลง กลอน ผู้เรียนจะต้องผลิตหรือคิดรูปแบบโคลงกลอนใหม่ๆ ได้
2. จะต้องเน้นกระบวนการทางความคิดแบบอเนกนัย ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดได้หลายประเภท หลายทิศทาง ไม่เน้นคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว
3. การสอนเขียนสร้างสรรค์ต้องการแรงจูงใจอย่างมากที่จะก่อให้เกิดกระบวนการคิด เช่น ต้องอาศัยบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด การชมเชย ผู้สอนจะต้องใช้กลวิธีที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด พัฒนาความคิด และมีอิสระที่จะแสดงความคิดของตนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งครูอาจจะใช้วิธีตั้งคำถาม หรือสร้างสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดคำตอบหลายๆ ประการเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดได้หลายๆ แนว ครูควรยอมรับความคิดเห็นของทุกคนโดยไม่ตำหนิหรือเน้นความถูกต้องสมบูรณ์
4. บทบาทของผู้สอนในการเขียนสร้างสรรค์ควรเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและชี้แนะผู้เรียนให้เกิดแนวความคิด
5. กระบวนการในการทำงานมีความสำคัญเท่ากับผลงาน กระบวนการนี้เริ่มตั้งแต่ช่วงเวลาเตรียมตัวเมื่อผู้เขียนได้รับปัญหา ช่วงเวลาที่ผู้เขียนขบคิดปัญหา ช่วงเวลาที่มองเห็นปัญหา กระจ่างชัด ช่วงเวลาที่เกิดแนวความคิด และช่วงเวลาที่ผลงานสำเร็จและประเมินผล
6. ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักนำความคิดมาสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมและความคิดใหม่ๆ
7. จะต้องจัดสถานการณ์เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทั้งสถานการณ์ทางกาย เช่น ห้องเรียนที่สะดวกสบาย ที่นั่งเหมาะสม อุปกรณ์ครบครัน และจัดสถานการณ์ทางจิตใจด้วยการสร้างบรรยากาศให้เกิดความเชื่อมั่น และความมีอิสระในการคิดหรือเขียน
8. การให้อ่านเรื่องและการเขียนสร้างสรรค์หลายๆ แบบ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักแนวทางในการเขียนสร้างสรรค์ดียิ่งขึ้น
9. ในการพิจารณางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรเน้นและชมเชยในเรื่องของความแปลกใหม่ ลักษณะเฉพาะตัวการคิดริเริ่ม และความเป็นตัวของตัวเองในแต่ละคน
10. การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยพัฒนาทักษะการเขียน การวิจารณ์และการประเมินผลตนเองได้ โดยการแสดงผลงานของแต่ละคนในชั้นเรียน เพื่อให้เพื่อนๆ ได้ช่วยกันวิจารณ์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดมากขึ้น รู้ศัพท์มากขึ้น และมีพัฒนาการทางการเขียนดียิ่งขึ้น

11. จะต้องอาศัยกระบวนการแบบประชาธิปไตย เช่น การเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนโดยยึดหลักประชาธิปไตย

จากแนวทางการเขียนสร้างสรรค์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ตั้งแต่การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม หาวิธีการที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในการเขียนสร้างสรรค์ และที่สำคัญการเขียนสร้างสรรค์ควรส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาด้านความคิด และสื่อออกมาในรูปของการเขียนสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่

การที่จะให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและสื่อออกมาเป็นงานเขียนที่สมบูรณ์ ใต้นั้น ผู้วิจัย คิดว่าการสอนเขียนสร้างสรรค์ควรจะต้องมีการปูพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน โดยเริ่มต้นจากการเขียนคำ เขียนวลีและประโยค โดยฝึกให้มีความชำนาญก่อน เพื่อนำไปสู่การเขียนที่มีความยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น เช่นการเขียนข้อความ การเขียนเรื่อง จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับ ส่งผลให้การเขียนสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จและได้งานเขียนที่มีคุณค่า

2.4 องค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์

การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่แสดงออกมาจากจินตนาการ ประสบการณ์ของผู้เขียนเอง ออกมาในรูปแบบใหม่ไม่ซ้ำใคร ซึ่งการเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่มีความสำคัญมากกว่างานเขียนทั่วไป ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 33) ได้กล่าวถึงการเขียนสร้างสรรค์มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการโดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นให้เกิดเป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ จะช่วยผู้อ่านได้รสและมีความรู้สึกคล้อยตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน

2. สำนวนภาษาดี คือผู้เขียนจะต้องเลือกเฟ้นพลิกแพลงถ้อยคำและรูปประโยคให้สละสลวย น่าฟังน่าอ่านมีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่มีลักษณะกระตบกระเทียบเสียดสีผู้ใดผู้หนึ่ง

3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือนอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรจะให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรียงปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ศศิธร รัชฎักษณ์นันท์ (2542 : 9 – 12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ความจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก เพราะงานเขียนใดๆ ถ้าขาดความจริงใจแล้วจะทำให้ค่าของงานเขียนนั้นค่อยลงไปมาก ผู้เริ่มฝึกการเขียนหลายคนพยายามที่จะเขียนให้มีความยาวเป็นจำนวนหลายหน้ากระดาษ บางคนพยายามวางรูปแบบให้มีข้อความสั้นๆ เขียนเป็นบรรทัดๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

28

ลงมา ใส่สัมผัสและจังหวะ วรรคตอนลงตามที่เหมาะสม แต่ถ้าขาดความจริงใจ ข้อเขียนนั้นดูจืดๆ รูปแบบจะไม่เหมาะกับข้อเขียนนั้น ส่วนเนื้อความจะดูไม่สมจริงขึ้นมาทันที ผู้เขียนจะสับสนในการเขียน ทั้งใจความสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวถึง คงมีแต่ส่วนประกอบย่อยที่ไม่สามารถทำให้อ่านประทับใจได้

2. อารมณ์ การเขียนสร้างสรรค์ที่ดีนั้น ผู้เขียนต้องให้ความสนใจในการเสนอข้อเท็จจริง น้อยกว่าการเสนอจินตนาการ ทักษะคิดและอารมณ์ความรู้สึก การบรรยายที่ให้ข้อมูลละเอียดลออ แต่เป็นข้อเท็จจริงมากกว่าการพรรณนา จึงไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์ เพราะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านคิดถึงความน่าเชื่อถือ และความสมจริง แต่การพรรณนานั้นเป็นการทำให้ผู้อ่านรู้สึกด้วยอารมณ์ แล้วพยายามจินตนาการให้กว้างไกลออกไป แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่า การเขียนบรรยายจะเป็นการเขียนสร้างสรรค์ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับผู้เขียนจะให้ความสามารถทางศิลปะภาษาทำให้เป็นได้มากน้อยเพียงไร

3. ความแปลกใหม่ คนแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัวของตนเอง มีความนึกคิดและความสามารถอยู่ในตน ผิดแผกแตกต่างกันออกไป ต้องพยายามค้นพบคิดแปลกใหม่ เพื่อการสร้างงานใหม่ ๆ ออกมา อย่างว่าแต่ไปคิดริษยาหรือพยายามลอกเลียนแบบผู้อื่น เพราะความริษยา เป็นความเขลาและการลอกเลียนแบบเป็นการฆ่าตัวตาย คนที่ประสบความสำเร็จคือคนที่นับถือตนเอง รู้จักคิด และรู้จักสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ในทางที่เป็นประโยชน์

4. การสร้างประสบการณ์ การเขียนสร้างสรรค์ต้องการประสบการณ์มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการเขียน ถ้อยคำเป็นสัญลักษณ์แทนเสียงและเสียงใช้แทนประสบการณ์ ต้องไม่ใช่คำที่เป็นนามธรรมมากเกินไปเพราะนามธรรมไม่สามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านได้เท่าที่ควร ผู้เขียนจะเพิ่มเติมบทสนทนาใช้ภาษาและเสียงของภาษาถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปสู่ผู้อ่านด้วยวิธีใดก็ได้ ให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในความนึกคิด และติดตามเรื่องไปโดยตลอด เมื่อเขาอ่านเรื่องของเราต้องให้เขารู้สึกว่าเขาได้รับสารไปสร้างประสบการณ์ใหม่ได้ ไม่ควรใช้วิธีการจำเจอยู่แต่ในแบบเดิม ใช้ความคิดเดิม แม้จะเป็นประสบการณ์เดิมของผู้เขียนก็ตาม เพราะสิ่งนั้นไม่ใช่การเขียนสร้างสรรค์

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2550 : 5 - 8) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์ เนื่องจากครูอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนตลอดเวลาเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กซึ่งได้แก่ จัดหากิจกรรมเร้าใจใหม่ๆ การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่างๆ การรับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน การใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลาย ๆ อย่างการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น การชมเชยและให้กำลังใจ การมีประชาธิปไตยในการสอน การจัดบรรยากาศให้จูงใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

29

2. การจัดบรรยากาศในการเรียนที่จูงใจให้เด็กรักการเขียนสร้างสรรค์ครูทำได้โดยไม่ให้บรรยากาศในการทำงานเคร่งเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสบายใจ

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว การเขียนจากสิ่งที่ใกล้ตัว เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการสอนการเขียนสร้างสรรค์ เพราะช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อยากเขียน อยากรู้อะไรในสิ่งที่เขาไม่ประสบการณื ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่าง ๆ อย่างสบายใจ สิ่งใกล้ตัวที่จะนำมาใช้อาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน หรือสถานที่ต่าง ๆ

4. ช่วยให้มีความคิดที่แตกฉาน ผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องมีบุคลิกที่ฉับไวที่จะรับรู้ปัญหาต่าง ๆ สามารถมองเห็นปัญหา มีความไวที่จะแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ตลอดจนรู้จักการหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ลักษณะของการคิดสร้างสรรค์จะต้องมีลักษณะดังนี้

4.1 คิดได้คล่อง (Fluency) เป็นความสามารถของสมองในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว เมื่อพบปัญหาต่างๆ

4.2 ต้องยืดหยุ่นความคิด (Flexibility) ความสามารถในการคิดหาคำตอบต่าง ๆ โดยพิจารณาหลายทิศทาง หลายคำตอบ

4.3 รู้จักประดิษฐ์ริเริ่ม (Originality) ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ลักษณะบุคคลนั้นมีความคิดริเริ่ม สามารถพบแนวทางใหม่ ๆ ซึ่งไม่ซ้ำกับผู้อื่น ทำให้เกิดการค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ขึ้น

5. สนุกในการเขียน ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนอย่างมีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ของเขาได้อย่างเต็มที่ ช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียน

6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ ผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ในการเขียนก็สามารถแสวงหาความสำเร็จที่จะเขียนได้ ถ้าผู้นั้นมีแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้อง ในการนำเอาหลักเกณฑ์ในการเขียนมาใช้ให้ถูกต้อง ตลอดจนหมั่นฝึกฝนตนเองให้เกิดความชำนาญ

สรุปได้ว่า การเขียนสร้างสรรค์ที่จะทำให้เกิดเป็นผลงานที่สมบูรณ์ มีคุณค่าแก่ตัวผู้เขียนนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการ ตั้งแต่ตัวผู้สอน ต้องเป็นที่มีบุคลิกภาพสร้างสรรค์ การจัดบรรยากาศ การใช้สื่อเพื่อเป็นสิ่งเร้า การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการสร้างงานเขียน ส่วนตัวผู้เรียนต้องมีความจริงใจ อารมณ์ในการนำเสนอผลงานให้มีความแปลกใหม่ ไม่จำเจ พร้อมทั้งนำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาสร้างเป็นงานเขียนสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าต่อจิตใจและสติปัญญาของผู้อ่าน

2.5 ประโยชน์ของการเขียนสร้างสรรค์

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2539 : 39) กล่าวถึงประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์หลายประการดังนี้

1. พัฒนาการเขียนคำ ประโยค และเรื่องราวต่างๆ โดยเด็กสามารถเลือกใช้ภาษาที่ดีทำให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งและสนใจ
2. พัฒนาความสามารถทางภาษา ในทักษะการเขียนมากกว่าความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา
3. เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี เป็นการส่งเสริมความสามารถตามธรรมชาติทางวรรณคดีที่มีในตัวเด็ก ให้สร้างผลงานเขียนที่มีคุณค่าทางภาษาและวรรณคดี
4. เด็กได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกจากประสบการณ์ที่เคยผ่านมาตามความสนใจและความต้องการของเด็ก
5. พัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการแสดงความรู้สึกนึกคิดต่างๆ
6. ส่งเสริมและเร้าใจให้เด็กสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดี ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์
7. ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ทักษะการเขียนแสดงทางจินตนาการ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เหมพรธม โนทะยะ (2549 : 28) กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์มักควบคู่ไปกับการใช้ถ้อยคำ และการสะกดคำที่ถูกต้อง ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดหาเหตุผลและความคิดเห็นต่าง ๆ แม้แต่ผู้เรียนที่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นของตนอย่างแจ่มแจ้งก็จะช่วยให้เกิดความไหวตัวเกี่ยวกับโลกรอบ ๆ ตัวของนักเรียนได้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้จัดบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ที่เขียนเรื่องอย่างสร้างสรรค์ได้ มีการให้กำลังใจ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้คำพูดให้ตรงกับความรู้สึก

ลัดดา แก้วประเสริฐชัย (2544 : 14) ได้สรุปประโยชน์ของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. เป็นการฝึกทักษะและพัฒนาการใช้ภาษา ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น นอกจากนั้นยังฝึกให้ใช้ความสังเกต ธรรมชาติ อารมณ์ สิ่งแวดล้อม และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญญาความรู้สึกอันดีงาม ความเห็นอกเห็นใจ และความรักเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

31

2. ช่วยให้ผู้รู้จักวงศัพท์มากขึ้น จึงสามารถเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน วลี ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน มีชีวิตแก่ผู้อ่าน และก่อความสุขความเพลิดเพลินในการเขียน ทำให้ได้รักการเขียน
3. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และยังเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เขียน ให้ยอมรับและนับถือตนเอง ภูมิใจในตนเองและรู้จักยอมรับผู้อื่น
4. ช่วยให้มีความรู้ความซาบซึ้งในวรรณคดีที่มีคุณค่าต่างๆ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์สะสมที่นำไปใช้ในโอกาสต่อไป
5. เป็นงานที่สนุกสนาน ทำท่าย สำหรับครู เพราะมีการวางแผนหากลวิธีในการสอน ซึ่งเป็นการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้สอนเป็นงานที่สร้างความสุขและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในการสอน เป็นงานที่สร้างความเชื่อมั่นและคุณค่าให้กับผู้สอน เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ดังนั้น การเขียนสร้างสรรค์จึงมีประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนเพราะช่วยในการส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิด ฝึกความเป็นคนช่างสังเกต ฝึกทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร พัฒนาทักษะทางภาษา ส่งเสริมให้เด็กสร้างงานเขียนและส่งเสริมให้เด็กใช้ทักษะการเขียนแสดงออกทางจินตนาการและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างดียิ่ง

2.6 การประเมินผลการเขียนสร้างสรรค์

การประเมินผลการเขียนสร้างสรรค์นั้น มีหลายวิธีขึ้นอยู่กับความเหมาะสมสอดคล้องกับวิธีการที่ให้เขียนว่าจะให้เขียนในลักษณะใด ก็เลือกใช้วิธีการประเมินที่สอดคล้องเหมาะสมกับวิธีการเขียนนั้น เพื่อที่จะได้ทราบพัฒนาการการเรียนรู้ของนักเรียนและนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น มีผู้แนะแนวทางการประเมินผล ดังนี้

วันเพ็ญ นิยมสุข (2538 : 216) กล่าวถึงเกณฑ์ในการให้คะแนนงานเขียนเรียงความแบบบรรยายว่าจะพิจารณาจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. การแสดงออก หมายถึง การเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของตนเองได้อย่างเสรี
2. การเชื่อมโยงความคิด หมายถึง การจัดระเบียบความคิดให้ต่อเนื่องกัน
3. การเสนอเรื่อง หมายถึง การจัดลำดับขั้นตอน เสนอเรื่องราวได้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
4. การใช้ภาษา หมายถึง สามารถใช้ภาษาที่ชัดเจนได้ใจความตรงกับความหมายที่ต้องการจะกล่าวถึง
5. เนื้อหาสาระ หมายถึง การแสดงความรู้ที่เป็นความจริง มีความหมายเหมาะสมกับเรื่องและภาพประกอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

32

เวียร์ (Weir) (เตือนใจ ทรงก่าพล. 2550 : 33) ได้เสนอวิธีประเมินไว้ว่า ควรพิจารณาในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ ความตรงประเด็นของเนื้อหา การเรียบเรียงข้อความ การเชื่อมโยงข้อความ การใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นเป็น 0 1 2 และ 3 ดังรายละเอียดดังนี้

1. ความตรงประเด็นของเนื้อหา (Relevance and adequacy of content)

1.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง เนื้อหาของงานเขียนนั้นไม่สัมพันธ์กับหัวเรื่อง

1.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเขียนประเด็นที่สำคัญของเรื่องได้ ต้องเขียนอธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำจึงจะสื่อความหมาย

1.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง เนื้อหาที่เขียนส่วนใหญ่ตรงประเด็น มีข้อผิดพลาดหรือความไม่สมบูรณ์ของข้อความบ้าง

1.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง เขียนได้ตรงประเด็น สื่อความได้อย่างดี

2. การเรียบเรียงข้อความ (Compositional organization)

2.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเรียบเรียงข้อความให้เข้าใจและสื่อความได้ ไม่สามารถเรียบเรียงข้อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้

2.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ยังไม่สามารถเรียบเรียงข้อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้

2.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเรียบเรียงเนื้อหาดี แต่ยังไม่สามารถเขียนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญทั้งหมดได้

2.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง เรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เห็นความชัดเจนของข้อมูลในแต่ละส่วนย่อย และมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาได้เป็นอย่างดี

3. การเชื่อมโยงข้อความ (Cohesion)

3.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อความให้เป็นเรื่องราวเดียวกันได้ ยังเขียนแยกออกเป็นส่วนๆ ทำให้ไม่สามารถจะเข้าใจเนื้อเรื่องได้

3.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง มีการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนบ้าง แต่ยังไม่สามารถจะสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้

3.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีการเชื่อมโยงได้ดีเกือบทุกส่วน ยังมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย

3.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง สามารถเชื่อมโยงข้อความทุกส่วนได้เป็นอย่างดี และสื่อความหมายไปยังผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้คำศัพท์ให้ตรงกับจุดหมาย (Adequacy of vocabulary for purpose)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

333

4.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ยังไม่สื่อความหมาย ถึงแม้จะมีการสื่อความหมายในขั้นพื้นฐานบ้างก็ตาม

4.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ยังไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ และพบการเขียนผิดบ่อยๆ

4.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ไม่ถูกต้องเหมาะสม บางครั้งใช้คำที่มีความหมายกำกวม อ้อมค้อม

4.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์สื่อความหมายได้เป็นอย่างดีแทบจะไม่พบการใช้คำศัพท์ที่ผิดพลาดเลย

5. ไวยากรณ์ (Grammar)

5.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์แทบจะไม่ถูกต้องเลย

5.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ยังใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดบ่อยครั้ง

5.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์ผิดบ้างในส่วนน้อย

5.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่พบข้อผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์เลย

6. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)

6.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือใช้ไม่ถูกต้องเลย

6.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องน้อยมาก

6.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดในบางส่วน

6.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่มีข้อผิดพลาดในการใช้เครื่องหมายวรรคตอน

7. การสะกดคำ (Spelling)

7.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่สามารถสะกดคำได้ถูกต้องเลย

7.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง มีการสะกดคำผิดบ่อยครั้ง

7.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีการสะกดคำผิดบ้างเล็กน้อย

7.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่มีการสะกดคำผิดเลย

พิสมัย สิงห์แก้ว (2520 : 74 - 75) ได้ให้เกณฑ์การให้คะแนนเกี่ยวกับการเขียนเรื่อง โดยมีองค์ประกอบด้านความคิด การเรียบเรียงเนื้อหา ลีลาในการเขียน กลไกในการเขียน การเลือกใช้คำ มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความคิด หมายถึง ความคิดหรือจินตนาการเรื่องราวให้ เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ มีคุณค่า มีเหตุผล รวม 5 คะแนน ได้แก่

1.1 เรื่องราวที่น่าสนใจ 2 คะแนน

1.2 คุณค่า และประโยชน์ 2 คะแนน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

1.3 ความสมเหตุสมผล	1	คะแนน
2. การเรียบเรียงเนื้อหา มีเค้าโครงความคิดที่เป็นระเบียบ การเชื่อมโยงความคิดต่อเนื่องตามลำดับ ไม่ขาดตอน เน้นสิ่งที่ควรเน้น รวม 4 คะแนน ได้แก่		
2.1 เค้าโครงความคิดเป็นระเบียบ	2	คะแนน
2.2 คุณค่าและประโยชน์	1	คะแนน
2.3 กล่าวถึงส่วนสำคัญ(เน้นสิ่งที่ควรเน้น)	1	คะแนน
3. ลีลาในการเขียน แสดงความเป็นต้นคิด มีรูปแบบที่เหมาะสม มีท่วงทำนองเฉพาะตน รวม 4 คะแนน ได้แก่		
3.1 ความคิดสร้างสรรค์ (แสดงความเป็นต้นคิด)	2	คะแนน
3.2 รูปแบบการเขียนเหมาะสม	1	คะแนน
3.3 แนวคิดแปลกใหม่เป็นของตนเอง	1	คะแนน
4. กลไกในการเขียน พิจารณาเรื่องการสะกดการันต์ ปลายมือ ความถูกต้อง ความสะอาด เรียบร้อย รวม 3 คะแนน ได้แก่		
4.1 การสะกดคำถูกต้อง	2	คะแนน
4.2 ความสะอาดเรียบร้อย	1	คะแนน
5. การเลือกใช้คำ เลือกใช้คำได้ตรงความหมาย และใช้คำได้เหมาะสมกับระดับของภาษา รวม 4 คะแนน ได้แก่		
5.1 การเลือกใช้คำได้ตรงความหมาย	2	คะแนน
5.2 การเลือกใช้คำได้เหมาะสมกับระดับของภาษา	2	คะแนน
<p>รุจิรัตน์ สระหอม (2548 : 159 - 160) ได้ให้เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการเขียนคำ การเขียนวลีและประโยค ไว้ดังนี้</p>		
1. การเขียนคำ เกณฑ์การให้คะแนน		
1.1 คำที่เขียนได้ 0 – 5 คำ	ได้ 0	คะแนน
คำที่เขียนได้ 6 – 10 คำ	ได้ 1	คะแนน
คำที่เขียนได้ 11 – 15 คำ	ได้ 2	คะแนน
คำที่เขียนได้ 16 – 20 คำ	ได้ 3	คะแนน
คำที่เขียนได้ 21 – 25 คำ	ได้ 4	คะแนน
คำที่เขียนได้ 26 คำขึ้นไป	ได้ 5	คะแนน
2. เขียนวลีและประโยค		
2.1 เขียนได้ 0 - 2 วลี	ได้ 0	คะแนน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เขียนได้ 3 - 5 วลี	ได้	1	คะแนน
เขียนได้ 6 - 8 วลี	ได้	2	คะแนน
เขียนได้ 9 - 10 วลี	ได้	3	คะแนน
เขียนได้ 11 - 12 วลี	ได้	4	คะแนน
เขียนได้ 13 วลีขึ้นไป	ได้	5	คะแนน
2.2 เขียนประโยคได้ 0 ประโยค	ได้	0	คะแนน
เขียนได้ 1-2 ประโยค	ได้	1	คะแนน
เขียนได้ 3-4 ประโยค	ได้	2	คะแนน
เขียนได้ 5-6 ประโยค	ได้	3	คะแนน
เขียนได้ 7-8 ประโยค	ได้	4	คะแนน
เขียนได้ 9 ประโยคขึ้นไป	ได้	5	คะแนน

สรุปได้ว่า การประเมินผลการเขียนสร้างสรรค์นั้น เพื่อต้องการทราบความก้าวหน้าของผู้เขียน ควรประเมินให้ครอบคลุมเนื้อเรื่องและควรมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อหานั้น เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการเขียนสร้างสรรค์ ให้มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยศึกษาเกณฑ์ประเมินการเขียนสร้างสรรค์และได้ประเมินองค์ประกอบการเขียนสร้างสรรค์ 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การเขียนคำ และตอนที่ 2 การเขียนวลีและประโยค โดยยึดเกณฑ์การให้คะแนนของ รุจิรัตน์ สระหอม (2548 : 159 – 160) และได้ปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนบางส่วนเพื่อความเหมาะสมในเรื่องของการเขียนคำ ตอนที่ 3 การเขียนข้อความ ตอนที่ 4 การเขียนเรื่อง ยึดเกณฑ์การให้คะแนนของพิสมัย สิงห์แก้ว (2520 : 74 - 75) โดยมีองค์ประกอบด้านความคิด การเรียบเรียงเนื้อหา ลีลาในการเขียน กลไกในการเขียน การเลือกใช้คำ

3. เจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เจตคติเป็นการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่งผลให้มนุษย์ได้แสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไปตามเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับเจตคติดังนี้

3.1 ความหมายของเจตคติ

มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเจตคติ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 242) กล่าวว่า เจตคติ เป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อฝังใจของเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะเกิดขึ้นเมื่อเรารับรู้หรือประเมินผู้คน เหตุการณ์ในสังคม เราจะเกิดอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างควบคู่ไปกับการรับรู้ นั่น และมีผลต่อความคิดและปฏิกิริยาในใจของเรา ดังนั้นเจตคติจึงเป็นทั้งพฤติกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

36

ภายนอกที่อาจสังเกตได้ หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย แต่มีความโน้มเอียงที่จะเป็นพฤติกรรมภายในมากกว่าพฤติกรรมภายนอก

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 108) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543 : 68) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความเชื่อศรัทธาหรือเลื่อมใสในสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนเกิดความพร้อมในจิตใจ สามารถประพฤติปฏิบัติตามได้

สุรางค์ โค้วตระกูล (2545 : 366) กล่าวว่า เจตคติเป็นอชฌาศัย (Disposition) หรือความโน้มเอียงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด เจตคติอาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางบวกต่อสิ่งใดก็มักจะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญต่อสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติในทางลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

روبบินส์ (Robbin. 1993 : 177) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง การประเมินสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบ เกี่ยวกับวัตถุ บุคคล หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนถึงความรู้สึกเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง เช่น เมื่อนักเรียนชอบงานของฉัน เป็นการแสดงความรู้สึกของฉันที่เกี่ยวข้องกับงาน

บารอน, บีม และแคนโฟวิท (Baron, Byme and Kanfowiz. 1994 : 642) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อและพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งของ คน เรื่องราว และกลุ่มต่าง ๆ ในทางบวกหรือทางลบ

เทอร์สโตน (Thurstone. 1995 : 531) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง ผลรวมของความรู้สึก อคติ ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางการพูดเป็นความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งและความคิดนี้เป็นสัญลักษณ์ของเจตคติ

ดาร์เลย์ (Darley. 1998 : 611) กล่าวว่า เจตคติหมายถึง การแสดงออกที่ได้ไตร่ตรองแล้ว ต่อเหตุการณ์สิ่งต่างๆ หรือคนว่าพึงพอใจ

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่ได้กล่าวมาพอสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ตลอดจนอารมณ์ของบุคคล ถ้ามีเจตคติในทางบวกก็จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ด้วยความเต็มใจ ถ้ามีเจตคติในทางลบก็จะไม่ยินดีปฏิบัติกิจกรรมหรือหลีกเลี่ยงในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติ

ประชุมพร ธีระวันธุ์ (2541 : 40) กล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) เชื่อว่าเจตคติเกิดจากการเรียนรู้และเราสามารถส่งเสริมได้ ในทำนองเดียวกันกับการฝึกนิสัยบุคคลจะสร้าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

37

เจตคติต่อสิ่งใด ๆ ย่อมเกิดจากกระบวนการวางเงื่อนไข การได้รับการเสริมแรง แยกกล่าวเป็นทฤษฎีย่อยได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีความเชื่อมโยง (Association Theory) กล่าวว่า เมื่อมีสิ่งเร้าสองสิ่งเกิดขึ้นพร้อมกันบ่อย ๆ ความรู้สึกหรือการตอบสนองต่อสิ่งเร้าสิ่งหนึ่ง อาจถูกถ่ายทอดไปสู่สิ่งเร้าอื่น ๆ ได้ทฤษฎีนี้คล้ายกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ (Pavlov Classical Conditioning Theory) ที่ทดลองให้สุนัขเกิดเงื่อนไขว่าได้ยินเสียงกระดิ่งแล้วอยากอาหาร น้ำลายไหล และการทดลองของวัตสัน (Watson) ที่ทำเสียงดังให้เด็กรู้สึกกลัวตุ๊กตา

2. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) กล่าวว่า ความรู้สึกที่ได้รับแรงเสริมจากการกระทำอะไรสักอย่างจะทำให้เราอยากทำสิ่งนั้นไปเรื่อย ๆ ซึ่งจะเป็นการเพาะเจตคติต่อสิ่งนั้น ในการปลูกฝังเจตคติใหม่ ๆ จึงขึ้นอยู่กับการให้รางวัลตนเอง (Self reinforcement) กล่าวคือเมื่อพบสิ่งเร้าใหม่ ๆ หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ ถ้าสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเรา เราก็ให้รางวัลแก่ตนเอง แต่ถ้าประสบการณ์ใหม่ ๆ นั้นขัดกับความเชื่อเดิมของเรา เราก็อาจหาเหตุผล ถ้ามีเหตุผลสนับสนุนให้เชื่อได้ ทศนคติอาจเปลี่ยนไปได้

สรุปได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติ เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดกับผู้เรียนได้ซึ่งสิ่งสำคัญคือทฤษฎีความเชื่อมโยงเมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นพร้อมกันบ่อย ๆ ความรู้สึกนั้นจะถูกถ่ายทอดไปสู่สิ่งเร้าอื่น ๆ และต้องมีทฤษฎีการเสริมแรงเข้ามาเพื่อบุคคลแสดงเจตคติออกมา

3.3 ลักษณะของเจตคติ

มีนักการศึกษาได้อธิบายถึงลักษณะของเจตคติ ไว้ดังนี้

ประชุมพร ธีระวันธุ์ (2541 : 41 – 42) ได้แบ่งเจตคติออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. เจตคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นชอบด้วย สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

2. เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงข้ามกับเจตคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี

3. เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมาน และเจตคติเชิงนิเสธ เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

เพียงใจ ออมสิน (2549 : 55) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของเจตคติที่สัมพันธ์กับเด็ก ดังนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด บุคคลได้รับเจตคติจากประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิต บางทีก็ได้รับจากการเอาอย่าง ซึ่งอาจเริ่มต้นตั้งแต่เด็กอายุน้อย สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กเล็ก เป็นต้นว่า บิดา มารดา เพื่อน หรือสัตว์เลี้ยงต่างๆ ล้วนมีผลในการสร้างเจตคติให้แก่เด็กในระยะเริ่มต้นทั้งสิ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

38

2. เจตคติเป็นเครื่องกำหนดขอบเขต และวิธีการที่เด็กจะใช้ในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ซึ่งหมายความว่า บุคคลพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในแง่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะบุคคลมีเจตคติไม่เหมือนกัน
3. เจตคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นสิ่งถาวรที่ติดตัวเด็กอยู่ตลอดชีวิตก็ได้ ด้วยเหตุที่เจตคติกำหนดขอบเขตและวิธีการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งของตน เจตคติก็นำมาทำให้บุคคลมั่นใจในการปฏิบัติตามเจตคติในตอนต้นมากขึ้น
4. เจตคติมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กมาก ถ้าเด็กมีเจตคติที่ดีต่องานในชั้น และต่อครู เด็กย่อมได้รับความพอใจและความสำเร็จจากการเรียนนั้นไม่มากนักน้อย และเด็กจะทำงานได้ผลดีขึ้นในโอกาสต่อไป ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กมีเจตคติไม่ดีต่องานในชั้นต่อครูแล้ว เด็กมักจะประสบความสำเร็จล้มเหลว ซึ่งจะเป็นผลให้ท้อถอยในการเรียน ผลสุดท้ายเด็กก็จะหาทางออกในทางไม่พึงประสงค์

แซก (Sax. 1980 : 58) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เจตคติมีทิศทาง (Direction) เจตคติเป็นทางบวกทางลบ คือ บุคคลที่มีเจตคติไปในทิศทางบวกแสดงว่ารู้สึกชอบสิ่งนั้นๆ ส่วนบุคคลที่มีเจตคติไปในทางลบแสดงว่าไม่ชอบสิ่งนั้น
2. เจตคติมีความเข้มข้น (Intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบ คือ จะมีตั้งแต่ลบน้อย ๆ จนถึงบวกหรือลบมาก ๆ
3. เจตคติมีการแพร่กระจาย (Pervasiveness) จากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งได้
4. เจตคติมีความคงเส้นคงวา (Consistency) เจตคติเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยาก เนื่องจากเป็นความรู้สึกค่อนข้างคงที่มีลักษณะฝังแน่นตรึง ในแบบใดแบบหนึ่งนานพอสมควร

สรุปได้ว่า ลักษณะเจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และเหตุปัจจัย ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3.4 องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือด้านความรู้ ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติไว้ดังนี้

ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 247 – 248) กล่าวว่าเจตคติมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้และความเข้าใจ เป็นองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเรานั้น ๆ เพื่อเป็นเหตุผลที่จะสรุปความ และรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินสิ่งเรานั้น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ เป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคล ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้า นั้น แล้วว่า พอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลว

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม เป็นองค์ประกอบด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อหรือความรู้สึกของบุคคล ที่ได้จากการประเมินผลพฤติกรรมที่คิดจะแสดงออกมา จะสอดคล้องกับความรู้สึกที่มีอยู่ เช่นคนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อศาสนา ก็จะไม่สนใจเข้าวัดฟังธรรมหรือผู้ที่มีเจตคติต่อการเรียนดีก็จะมานะพยายามที่จะเรียนให้ดี และเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป

ไทรแอนดิส (Triandis) (กาญจนา มากพูน. 2548 : 42) กล่าวว่า เจตคติมีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางปัญญา (Cognitive component) คือ การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อประเมินค่าสิ่งเร้านั้น ๆ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) คือ สภาพอารมณ์ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ ถ้าบุคคลมีการรับรู้ในทางที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลนั้นจะมีความรู้สึกยอมรับหรือปฏิเสธต่อสิ่งเหล่านั้น

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ ความรู้สึกโน้มเอียงที่จะกระทำซึ่งจะอยู่ในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธ

ดังนั้น องค์ประกอบของเจตคติ ประกอบด้วยความรู้และความเข้าใจ ด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ และด้านพฤติกรรมของบุคคลที่จะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น

3.5 การวัดเจตคติ

การวัดเจตคติเป็นการวัดคุณลักษณะที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ใช้สำหรับวัดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่ค่อนข้างลึกซึ้งซึ่งซึ่งสุชีรา ภัทรายุตวรรตน์ (2548 : 145) ได้กล่าวไว้ว่า เจตคติสามารถวัดได้ ด้วยวิธีการ ต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้น ไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นเป็นอย่างไร

2. การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นวิธีการศึกษาเจตคติของบุคคล โดยให้บุคคลนั้นเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมา โดยให้รายงานออกมาในลักษณะ รู้สึก ชอบ - ไม่ชอบ เห็นว่าดี - ไม่ดี สิ่งที่แสดงออกมานี้ จะกำหนดเป็นค่าคะแนนเจตคติได้ เช่น วิธีการศึกษาของ เฮอร์สโตน (Thurstone) ลิเคิร์ต (Likert) ออสกู๊ด (Osgood) กัตแมน (Guttman) ฟิชเบิน (Fishbein) เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

40

เพราะพรรณ เปลียนภู (2543 : 110 – 111) ได้กล่าวถึงการวัดเจตคติไว้หลายวิธีเจตคติเป็นการรวบรวมพฤติกรรมในด้านความรู้ อารมณ์ ความรู้สึกและความพร้อมที่จะทำกิจกรรม ซึ่งวิธีวัดอาจทำได้หลายอย่างและสิ่งที่สำคัญที่ตระหนักในการวัดหรือการตรวจสอบเจตคติคือการวัดพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะ สามารถบิดเบือน ปกปิดข้อเท็จจริงได้ ดังนั้น ในการเลือกเครื่องมือวัด ควรพิจารณาอายุ และประสบการณ์ของผู้ถูกศึกษาเพื่อเลือกวิธีการที่เที่ยงตรง เชื่อถือได้ ซึ่งอาจต้องใช้หลายวิธีร่วมกัน วิธีวัดเจตคติดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมด้วยการติดตาม ฝึมองและจดบันทึกเช่น วิธีการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของแฟลนเดอร์

2. การใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามมีหลายประเภท เช่น แบบสอบถามแบบกำหนดตัวเลือก การใช้แบบสำรวจ แบบตรวจสอบรายการ แต่ที่นิยมกันมากในปัจจุบันเป็นแบบทดสอบที่ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 วิธีใช้ค่าประจำประโยค เรียกวิธีการนี้ว่า เครื่องมือวัดเจตคติแบบเซอร์สโตน

2.2 วิธีการประเมินมาตรฐานลิเคิร์ต ซึ่งเป็นแบบที่นิยมกันมาก

2.3 วิธีการใช้ความหมายแฝงของคำคุณศัพท์ซึ่งสร้างตามทฤษฎีของออสกูดและคณะ

3. การสัมภาษณ์ คือการวัดเจตคติด้วยการสอบถามด้วยคำพูด และจดบันทึกหรืออัดเสียงเพื่อนำคำพูดมาวิเคราะห์ในภายหลังข้อมูลที่ได้รับนอกจากความคิดแล้วยังได้รับข้อมูลที่แสดงออกของพฤติกรรมด้วยแต่วิธีการสัมภาษณ์มีข้อเสียคือ ถ้าผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ไม่มีสัมพันธไมตรีที่ดีต่อกัน ข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ได้ข้อเท็จจริง

4. การใช้แบบสอบถามทางอ้อมเป็นการวัดเจตคติด้วยวิธีสะท้อนความคิดต่อภาพ ข้อสำคัญของวิธีนี้ คือ ผู้วิเคราะห์หรือผู้ตีความหมายข้อความ จะต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์ความหมายคำพูด จึงจะสามารถทำให้ข้อมูลที่ได้รับน่าเชื่อถือ

5. การใช้ต่อประโยคให้สมบูรณ์ เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการวัดทางอ้อม ข้อทดสอบ เป็นข้อความที่เขียนเฉพาะตอนนำประโยค และเว้นข้อความท้ายประโยคให้ผู้ถูกศึกษา เขียนข้อความต่อให้จบประโยค ข้อคำถามเป็นเรื่องที่ต้องการวัดหลายประโยคผู้ศึกษาจะนำข้อความท้ายประโยคมารวบรวมตีความหมายเจตคติที่มีอยู่

กาญจนา มากพูน (2548 : 45) อธิบายว่าการวัดเจตคติอาจใช้วิธีการ 6 วิธี สรุปได้ดังนี้

1. วิธีการสังเกต คือ การฝึมองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน

2. วิธีการสัมภาษณ์ คือ การสัมภาษณ์เป็นการถามด้วยปากเปล่า ผู้สัมภาษณ์อาจจดบันทึกคำตอบ หรืออัดเสียงคำตอบไว้แล้วนำมาวิเคราะห์ภายหลัง

3. วิธีการใช้มาตรวัด คือ การใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยอาศัยระเบียบวิธีที่มีการวิจัยกันมาแล้วมาใช้วัดเจตคติ
4. วิธีสะท้อนภาพ เป็นการเก็บข้อมูลทางอ้อม เช่น การให้เล่าเรื่องจากภาพที่เห็น
5. วิธีการวัดร่องรอยความลึกหรือร่องรอยของการกระทำ เช่น รอยมือ รอยเท้า รอยทางเดินในสนาม เป็นต้น
6. วิธีการวัดทางสรีระ วิธีนี้เป็นการใช้เครื่องมือไฟฟ้า หรือเครื่องมืออื่นๆ ในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการวัดเจตคติสามารถวัดได้หลายวิธี ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสังเกต สัมภาษณ์ การใช้ต่อประโยชน์ให้สมบูรณ์ ซึ่งการวัดเจตคติผู้ศึกษาควรเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม

3.6 เครื่องมือวัดเจตคติ

การวัดเจตคติของบุคคลมีเครื่องมือที่ใช้วัดหลายแบบ โดยสมบุญรณ์ สุริยวงศ์และคณะ (2543 : 134 – 144) ได้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดเจตคติ ไว้ดังนี้

1. มาตรวัดเจตคติของเซอร์สโตน (The method of equal appearing intervals) ประกอบด้วยข้อความคิดเห็นที่เป็นข้อความย่อย ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาโดยแบ่งระดับเจตคติตามความเข้ม 11 ระดับ ลดหลั่นลงมาถึงระดับเจตคติที่ต่ำสุดแทนด้วย 1 หลังจากได้รวบรวมข้อความแล้ว จะต้องนำข้อความนั้นไปให้ผู้ตัดสินและนำเอาของแต่ละคนมาหาค่าสากล

2. มาตรวัดเจตคติของลิเคิร์ท (The method of summated rating) ได้เอามาตรส่วนประเมินค่ามาใช้ โดยมีข้อตกลงว่าการตอบสนองต่อข้อความหรือรายการแต่ละข้อในเรื่องที่จะวัดมีลักษณะคงที่และผลรวมของลักษณะคงที่ของการตอบสนองในข้อทั้งหมดของแต่ละบุคคล จะมีลักษณะเป็นเส้นตรงหรือเกือบเส้นตรง ผลรวมนี้จะแทนค่าลักษณะนิสัยที่จะวัดได้อย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว จากข้อตกลงนี้ลิเคิร์ทได้นำมาใช้เป็นหลักในการสร้างมาตรวัดเจตคติในสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการถามข้อความหลาย ๆ ข้อให้บุคคลได้แสดงความคิดเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความนั้นอย่างไรบ้าง เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนนให้เป็น 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ ที่เป็นข้อความทางบวก และ 1, 2, 3, 4, 5 ตามลำดับที่เป็นข้อความทางลบ

3. มาตรวัดเจตคติของออสกู๊ด (Semantic differential scale) ประกอบด้วยหัวข้อหรือความคิดรวบยอดที่ต้องการศึกษาและคู่คุณศัพท์ที่ตรงกันข้ามกันตั้งแต่ 1 คู่ขึ้นไป เช่น ดี – เลว ยุติธรรม – ไม่ยุติธรรม ชอบ – ไม่ชอบ ฯลฯ ตรงกลางระหว่างคำคุณศัพท์แต่ละคู่จะเป็นตัวเลขบอกระดับความรู้สึกที่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

แบบทดสอบหรือมาตรวัดเจตคติมีหลายแบบแต่ที่นิยมใช้คือ แบบทดสอบหรือมาตรวัดที่สร้างตามวิธีการของลิเคิร์ต เพราะสะดวกในการนำไปใช้ มีวิธีการสร้างที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความเชื่อถือสูงและยังสามารถนำไปปรับใช้กับการวัดต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543 : 107-108) มีขั้นตอนการสร้างมาตรวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังต่อไปนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่าต้องการศึกษาเจตคติของใครมีต่อสิ่งใด
2. ให้ความหมายของเจตคติต่อสิ่งที่จะศึกษานั้นให้แจ่มชัด เพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่เป็น Psychological object นั้น ประกอบด้วยคุณลักษณะใดบ้าง
3. สร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของสิ่งที่จะศึกษาให้ครบถ้วนทุกแง่ทุกมุม และต้องมีข้อความที่เป็นไปในทางบวกและทางลบมากพอต่อการที่เมื่อนำไปวิเคราะห์แล้ว เหลือจำนวนข้อความที่ต้องการ
4. ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดยผู้สร้างข้อความเองและนำไปให้ผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบ
5. ทำการทดลองขั้นต้นก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยการนำข้อความที่ได้ตรวจสอบแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนจะบรรจุลงในมาตรวัดเจตคติ
6. กำหนดค่าคะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือก

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ แบบทดสอบวัดเจตคติตามแนวคิด ของลิเคิร์ต ซึ่งเป็นการวัดเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วัดความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน สร้างแบบวัดโดยมีหลักการว่าข้อความแต่ละข้อความในแบบวัดจะครอบคลุมช่วงเจตคติที่ต้องการวัดทั้งหมด ข้อความที่แสดงออกถึงเจตคติต่อสิ่งที่ต้องการศึกษาจำนวน 30 ข้อความ ให้มีลักษณะตามองค์ประกอบของเจตคติ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้และความเข้าใจ ด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ และด้านพฤติกรรมของบุคคล แต่ละองค์ประกอบมีข้อความทั้งในด้านบวกและลบ จำนวนข้อความเท่ากันแล้วนำข้อความมาจัดเข้าชุดแล้วให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาข้อความ ได้กำหนดช่วงความรู้สึกของคนเป็น 5 ช่วง หรือ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด แล้วให้ตอบได้เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อความ จากนั้นนำข้อความแต่ละคนมาให้นำหน้าหน้าคะแนนรายข้อดังนี้

คะแนน	ข้อความในทางบวก	ข้อความในทางลบ
5	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยน้อยที่สุด
4	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย

3	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด

ดังนั้น การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้
 ตั้งจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดเจตคติ ลงมือสร้างแบบวัดเจตคติให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ
 ด้านความรู้และความเข้าใจ ด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ และด้านพฤติกรรมของบุคคล และเป็นไป
 ในเชิงบวกและเชิงลบ

3.7 เจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เจตคติเป็นเรื่องของความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งมีผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์
 เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดี ก็จะแสดงออกถึง
 พฤติกรรมที่จะเผชิญต่อสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติไม่ดีก็จะหลีกเลี่ยง จึงควรมีการพัฒนาเจตคติที่ดีให้เกิด
 กับผู้เรียน

บลูมและคณะ (Bloom & others. 1971 : 228 – 230) กล่าวถึงเจตคติของบุคคลว่าควรมี
 รูปแบบของการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังนี้

1. มีการรับรู้สิ่งเร้า ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้า นั้น ๆ
2. มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าไปในทิศทางที่บุคคลนั้นยอมรับและจัดเรียงลำดับของ
 พฤติกรรมหรือจัดประเภทของลักษณะการตอบสนองนั้น ๆ ตามลักษณะของความพอใจ
3. โดยสร้างคุณค่าหรือค่านิยมจากการตอบสนอง โดยมีเงื่อนไขหรือข้อตกลงของ
 สภาวะของเร้าเป็นตัวกำหนดลำดับขั้นของแบบแผนในการสร้างคุณภาพ
4. จัดระเบียบค่านิยมเหล่านั้นให้อยู่ในระบบของมโนภาพ
5. จัดนำค่านิยมเหล่านั้นมาสร้างเป็นนิสัย

ประนอม โพธิ์กัน (2550 : 57) กล่าวว่า การเรียนรู้วิชาต่างๆ เจตคติมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนเพราะถ้าผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีกับวิชาที่เรียนแล้ว ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการอยาก
 อยากรู้ อยากเห็น มีความตั้งใจในการเรียนอันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน

ดังนั้น การพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนต้องมีการพัฒนาตั้งแต่การรับรู้
 สิ่งเร้า การตอบสนองต่อสิ่งเร้า การสร้างคุณค่าจากการตอบสนอง นำไปจัดระเบียบ และนำค่านิยม
 มาสร้างให้เป็นนิสัยเกิดแก่ตัวเอง เมื่อปฏิบัติตามลำดับขั้นผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะส่งผล
 ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงขึ้นตามมา

4. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้ เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง จนสามารถปรับเปลี่ยนความรู้เดิมให้เป็นความรู้ใหม่ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์และวิกอทสกี เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้ของบุคคลที่ผ่านกระบวนการทางสังคมซึ่งได้รับความสนใจและถูกนำมาพัฒนาในการเรียนรู้อย่างแพร่หลาย ซึ่งไพจิตร สะดวกการ (2542 : 74) กล่าวว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ ผู้สอนสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปสร้างกระบวนการเรียนรู้มีขั้นตอนและรายละเอียดแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายตามความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอน ผู้วิจัยได้นำเทคนิคระดมสมองซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเสรี ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้ มาผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้ จนเกิดเป็นการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้และเทคนิคระดมสมอง ดังต่อไปนี้

4.1 ความหมายของทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้ (Constructivism)” ไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2544 : 5 - 9) ได้กล่าวว่า เป็นทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่ที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากเพราะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทดแทนทัศนคติความรู้แบบเก่า โดยมีหลักการ 3 ประการ คือ การเรียนรู้ เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ มิใช่เป็นการซึมซับหรือการบันทึกข้อมูลที่รับเข้ามาเป็นส่วน ๆ การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้ใหม่และสถานการณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญของการสร้างความรู้

เนตรนพิชญ์ จำปาทองเทศ (2544 : 8) กล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าความรู้ถูกสร้างขึ้นจากบุคคลแต่ละคน โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ความรู้เดิม หรือ โครงสร้างความรู้เดิม ความรู้ใหม่ และกระบวนการทางสติปัญญา

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 48) ให้ความหมายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าทดลอง ระดมสมอง ศึกษาจากใบความรู้ สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว โดยผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยเหลือ มีการตรวจสอบความรู้ใหม่ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งการตรวจสอบตนเอง ระหว่างกลุ่ม หรือผู้สอนช่วยเหลือในการตรวจสอบความรู้ใหม่

วอน (Von. 1989 : 1) กล่าวว่า เป็นทฤษฎีของความรู้ที่มีรากฐานมาจากปรัชญา จิตวิทยา และการศึกษาที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายและการควบคุม กระบวนการสื่อความหมายในตัวตน ทฤษฎีของความรู้นี้อ้างถึงหลักการ 2 ข้อ คือ 1) ความรู้ไม่ได้เกิดจากการรับเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างขึ้นโดยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจ 2) หน้าที่ของการรับรู้คือการปรับตัวและการประมวลผล ประสพการณ์ทั้งหมด แต่ไม่ใช่เพื่อการค้นพบสิ่งที่เป็นจริง ซึ่งถ้านำเอาหลักการทั้งสองนี้ไปใช้จะมีผลเกิดขึ้นตามมาแผ่กว้างไกล ในการศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญา และการเรียนรู้ก็เช่นเดียวกับการฝึกปฏิบัติการในจิตวิทยานำบัด และในการจัดกระทำระหว่างบุคคล

ฟอสโนท (Fosnot. 1996 : 6) กล่าวว่า เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการเรียนรู้และเป็นการบรรยายโดยอาศัยพื้นฐานทางจิตวิทยา ปรัชญา มานุษยวิทยาว่า ความรู้คืออะไรและได้ความรู้มาอย่างไร ทฤษฎีนี้จึงอธิบายความรู้ว่าเป็นสิ่งชั่วคราวมีการพัฒนา ไม่เป็นปรนัยและถูกสร้างขึ้นภายในตัวตนโดยอาศัยสื่อกลางทางสังคมและวัฒนธรรม

มาร์ติน (Martin. 1994 : 44) กล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่นิยมเน้นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้โดยการสร้างความรู้หรือค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยเปรียบเทียบความรู้เดิมหรือเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ใหม่

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ความรู้ หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แล้วนำความรู้เดิมเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ จนกระทั่งเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ทางปัญญา

4.2 พื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้

พื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ความรู้มีหลายแนวคิด แต่แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความรู้ของบุคคลที่ผ่านกระบวนการทางสังคมได้รับความสนใจและถูกนำมาพัฒนาอย่างแพร่หลาย ซึ่งซูรังค์ ไคว์ตระกูล (2545 : 210) ได้กล่าวถึงหลักการทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ Constructivism มีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำและสร้างความรู้ แต่ในกลุ่มนักจิตวิทยา Constructivists มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้หรือการสร้างความรู้ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อพื้นฐานของ Constructivism ซึ่งมีรากฐานมาจาก 2 แหล่ง คือจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์และวิกอทสกี ทฤษฎี Constructivism จึงแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธรูปปัญญานิยมที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของพือาเจต์ ทฤษฎีนี้ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้กระทำและผู้สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีบทบาทในการก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางพุทธรูปปัญญารู้นั้น เป็นเหตุให้ผู้เรียนปรับความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารใหม่จนกระทั่งเกิดความสมดุลทางพุทธรูปปัญญาหรือเกิดความรู้ใหม่ขึ้น

2. ทฤษฎีที่มีพื้นฐานมาจากการทฤษฎีพัฒนาการของวิกโกทสกี ซึ่งถือว่าผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น (ผู้ใหญ่หรือเพื่อน) ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองาน ในสถานะสังคม ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญและขาดไม่ได้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น

ศุวิทย์ มูลคำ (2547 : 49) ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ตามแนวคิดของนักปรัชญากลุ่มสร้างสรรค์ความรู้ เชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นภายในจิตจากการพยายามทำความเข้าใจหรือสร้างความหมาย กับเหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือสารสนเทศต่าง ๆ โดยอาศัยความรู้เดิม ความเชื่อและความคาดหวังของตนในการแปลความหมายและทำความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นความรู้ไม่ใช่ความจริง แต่ความรู้เป็นเพียงสิ่งที่สมเหตุสมผลและเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในขณะนั้น

สรุปได้ว่าทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลไปสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วอาศัยความรู้เดิมผสมผสานเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่จึงเกิดองค์ความรู้ใหม่ทางปัญญา

4.3 หลักการทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้

การเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ระดมสมอง จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ โดยการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดกับความรู้เดิม โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำและช่วยเหลือ ซึ่งมีนักวิชาการเสนอหลักการทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ ดังนี้

ศุวิทย์ มูลคำ (2547 : 51) ได้นำเสนอหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ ดังนี้

1. ความรู้คือโครงสร้างทางปัญญาที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ โดยมีการตรวจสอบว่าสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาหรืออธิบายสถานการณ์อื่น ๆ ที่อยู่ในกรอบโครงสร้างเดียวกันได้
2. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยวิธีการที่ต่างๆ กัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่และแรงจูงใจภายในตนเองเป็นจุดเริ่มต้น
3. ครูมีหน้าที่จัดการให้ผู้เรียนได้ปรับขยายโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนเอง ภายใต้วินัยตามมติฐาน ต่อไปนี้

3.1 สถานการณ์ที่เป็นปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา

3.2 ความขัดแย้งทางปัญญาเป็นแรงจูงใจภายในให้เกิดกิจกรรมไตร่ตรองเพื่อจัดการความขัดแย้งนั้น

3.3 การไตร่ตรองบนฐานแห่งประสบการณ์และโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิมภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกระตุ้นให้มีการสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญา

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ครุมีหน้าที่ในการจัดสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ฝึกฝนทักษะการแสวงหาความรู้ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าและติดตัวผู้เรียนตลอดไป

4.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้

มีผู้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2540 : 3) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจ ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สนับสนุน การร่วมมือกันสำรวจเพื่อให้เห็นปัญหา
2. ขั้นอธิบายและค้นพบผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น แนะนำถามให้คิดเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบหรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ความรู้ที่ได้เป็นความรู้เชิงประจักษ์
3. ขั้นขยาย ผู้สอนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้คิดค้นต่อไป พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและพัฒนาให้มีประสบการณ์กว้างไกลในเรื่องของธรรมชาติและเทคโนโลยี
4. ขั้นประเมินผล ผู้สอนประเมินมโนทัศน์ของผู้เรียน โดยตรวจสอบความคิดที่เปลี่ยนแปลงและตรวจสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาการถามคำถามตลอดจนพัฒนาให้ผู้เรียนสนใจและเคารพความคิด และเหตุผลของคนอื่น ๆ ด้วย

นันทิยา บุญเคลือบและคณะ (2540 : 13 – 14) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นนี้มีลักษณะเป็นการแนะนำบทเรียนซึ่งกิจกรรมจะประกอบไปด้วยการซักถามปัญหา การทบทวนความรู้เดิม การกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนและเป้าหมายที่ต้องการ
2. ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้แนวความคิดที่มีอยู่มาจัดการความสัมพันธ์กับหัวข้อที่กำลังเรียนให้เข้าเป็นหมวดหมู่ ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการทดลอง การสำรวจ การสืบค้น ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเทคนิคและความรู้ทางการปฏิบัติจะ

ดำเนินไปด้วยตัวของตัวเอง โดยครูมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ชี้แนะหรือเป็นผู้เริ่มต้นในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถหาจุดเริ่มต้นได้

3. ขั้นการอธิบาย ขั้นนี้กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้จะมีการนำความรู้ที่รวบรวมมาแล้วในขั้นสำรวจ มาใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาหัวข้อหรือแนวคิดที่กำลังศึกษาอยู่กิจกรรมอาจจะประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการอ่านและนำข้อมูลนั้นมาอภิปราย

4. ขั้นลงข้อสรุป ขั้นตอนนี้จะเน้นให้นักเรียนได้นำความรู้หรือข้อมูลจากขั้นตอนที่ผ่านมาแล้วมาใช้ กิจกรรมส่วนใหญ่อาจเป็นการอภิปรายภายในกลุ่มของตนเองเพื่อลงข้อสรุปเกิดเป็นแนวความคิดหลักขึ้น นักเรียนจะปรับแนวคิดหลักของตัวเองเมื่อเป็นกรณีที่ไม่สอดคล้องหรือคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง

5. ขั้นประเมินผล ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายจากการเรียนรู้ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตรวจสอบแนวความคิดหลักที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้ว โดยการประเมินผลตนเองถึงแนวความคิดที่ได้สรุปไว้แล้ว ในขั้นตอนการลงข้อสรุป ว่ามีความสอดคล้องหรือถูกต้องมากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีการยอมรับมากน้อยเพียงใด ข้อสรุปที่ได้จะนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป ทั้งนี้จะรวมทั้งการประเมินผลของครูต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

ยาเกอร์ (Yager. 1991 : 55 – 56) ได้นำเสนอขั้นตอนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งมี 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องสังเกตศึกษาสภาพแวดล้อมเนื่องจากอยากรู้อยากเห็น จากคำถาม หรือจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

2. ขั้นการสำรวจ เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องร่วมกันระดมสมองหาทางเลือกค้นหาข้อมูล ออกแบบการทดลอง ทำการทดลอง เก็บสะสมข้อมูลในการแก้ปัญหาประเมินทางเลือกอภิปรายโต้แย้งและวิเคราะห์ข้อมูล

3. ขั้นการนำเสนอ การอธิบายและการแก้ปัญหา เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องนำเสนอข้อมูลและแนวคิดจากการกระทำในขั้นการสำรวจโดยการสร้างรูปแบบอธิบาย รวบรวมคำตอบและแก้ปัญหา

4. ขั้นการปฏิบัติ เป็นขั้นที่นักเรียนได้นำความรู้และทักษะที่จะตัดสินใจเลือกแล้วนำไปใช้ประโยชน์ นำไปถ่ายทอด จัดแสดงเผยแพร่หรือตั้งเป็นคำถามใหม่

กรมวิชาการ (2545 : 86) ได้เสนอขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นปฐมนิเทศ

ขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นให้เกิดความคิด

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้ใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

49

ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองใช้ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 5 ขั้นทบทวนความรู้ใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 55) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้คล้ายคลึงกับกรมวิชาการ และในที่นี่จะเสนออย่างละเอียด

ขั้นที่ 1 ขั้นปฐมนิเทศ

ผู้สอนให้โอกาสผู้เรียนสร้างจุดมุ่งหมายและแรงคลไจในการเรียนรู้ตามเนื้อหาที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจ

ผู้สอนให้ผู้เรียนปรับแนวคิดปัจจุบันหรือบรรยายความเข้าใจของตนเองในหัวข้อที่กำลังเรียน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนอาจมีแบบจำลองทางความคิดรวบยอดที่อาจไม่สมบูรณ์ในตอนเริ่มเรียน โดยผู้เรียนอาจทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่นการอภิปรายกลุ่มเล็ก การเขียนผังความคิด การเขียนสรุปความคิด เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ขั้นจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่

ขั้นจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่นี้เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. การช่วยผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจใหม่

ตามแนวความคิดของการสร้างสรรค์ความรู้การช่วยผู้เรียนก็คือ ผู้สอนช่วยผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือการสร้างความคิดรวบยอดที่ยังไม่สมบูรณ์ขึ้นตลอดจนขยายไปสู่แบบจำลองทางความคิดรวบยอดของตนเอง โดยผู้สอนต้องมีภาวะความรับผิดชอบที่สำคัญ คือ การวินิจฉัยความเข้าใจผิดของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้โดยการสัมภาษณ์ ซักถามผู้เรียนโดยตรง เช่น สัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อค้นหาแบบจำลองความคิดรวบยอดที่ไม่สมบูรณ์และสร้างแบบจำลองที่สมบูรณ์ขึ้นมาใหม่

2. การเขียนผังความคิดรวบยอด

แผนผังความคิดรวบยอดเป็นรูปแบบโครงสร้างทางความคิดของผู้เรียนซึ่งดำเนินการได้ดังนี้

2.1 ผู้เรียนจัดความคิดของคําลงไปในโครงสร้างหรือจัดทำเป็นหมวดหมู่

2.2 ระบุความคิดที่ต้องการศึกษาตั้งแต่สองความคิดขึ้นไป

2.3 สร้างโครงสร้างความรู้และตัวปัญหาที่ต้องการศึกษา เป็นแผนผังความคิด

2.4 นำโครงสร้างความรู้ที่ได้มาอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่มและจัดทำเป็นแผนผัง

ความคิดรวบยอดร่วมกัน

3. การตรวจสอบความเข้าใจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

50

หลังจากการช่วยให้ผู้เรียนสร้างความคิดรวบยอดใหม่ขึ้นด้วยตนเองแล้วยังต้องมีการตรวจสอบว่าผู้เรียนเข้าใจหรือไม่ โดยอาจพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

3.1 ความคิดรวบยอดได้เกิดการเชื่อมประสานระหว่างกันและจัดระเบียบเป็นโครงสร้างความรู้แล้วหรือยัง

3.2 ความคิดรวบยอดได้รับการเชื่อมโยงสู่เครือข่ายของปัญหาที่ต้องพิสูจน์หรือยัง

3.3 ตัวความรู้สามารถนำไปใช้ในบริบททางสังคมของโลกแห่งความจริงหรือไม่
ขั้นที่ 4 ขั้นนำแนวความคิดไปใช้

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำแนวความคิดของตนเองที่สร้างขึ้นใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายทั้งที่คุ้นเคยและแปลกใหม่

ขั้นที่ 5 ขั้นทบทวนหรือเปรียบเทียบความรู้

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเองว่าแนวความคิดของตนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมก่อนเริ่มเรียนรู้หรือไม่ โดยอาจจะเขียนหรือวาดภาพเปรียบเทียบระหว่างความคิดตอนเริ่มต้นเรียนรู้ในบทเรียนนั้นกับความคิดตอนสิ้นสุดการเรียนรู้ในบทเรียนนั้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ ครูต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นในการเรียน ปลูกฝังความคิด แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดมีการจัดระเบียบความรู้ สรุปองค์ความรู้ จนกระทั่งเกิดความรู้ใหม่ในตนเอง

4.5 การประยุกต์ใช้แนวคิดการสร้างสรรคความรู้ในการจัดการเรียนรู้

การที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ที่หลากหลายในการใช้ความคิดจากแหล่งความรู้ต่างๆ นั้น ผู้สอนต้องสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งทิสนา แคมมณี (2545 : 94 - 96) ได้เสนอแนวทางการนำแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

1. ตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ ผลของการเรียนจะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้และการตระหนักรู้ในกระบวนการนั้นเป้าหมายของการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนมีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2. เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้จะเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่างๆ จะต้องให้มีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริงได้

3. ในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดการกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

51

ตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริงซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของ หรือข้อมูลต่างๆ ที่เป็นของจริงและมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดกระทำ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง กับสิ่งนั้นๆ จนเกิดเป็นความรู้ ความเข้าใจขึ้น

4. ในการจัดการเรียนรู้ครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคม-จริยธรรมให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม คือการร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และบุคคลอื่นๆซึ่ง จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขึ้น ชับซ้อนและหลากหลายขึ้น

5. ในการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยผู้เรียนจะต้องนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเองเมื่อเกิด ปัญหาหรือความขัดแย้ง และรับผิดชอบในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน

6. ในการจัดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดและควบคุม การจัดการเรียนรู้มาเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมเป็น ไปในทางที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาทั้งในด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ครูประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีเหตุผลกับผู้เรียนอีกด้วย

7. ในด้านการประเมินผลการเรียนการรู้ เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิด สร้างสรรค์ความรู้มีความหลากหลาย การประเมินผลจึงจำเป็นต้องมีลักษณะเป็น “Goal free evaluation” ซึ่งหมายถึงการประเมินตามจุดมุ่งหมายในลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล หรือ อาจใช้วิธีการที่เรียกว่า “Socially negotiated goal” และการประเมินควรใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การประเมินงานจากเพื่อน แฟ้มผลงาน รวมถึงการประเมินตนเอง

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญสำหรับครูผู้สอนและผู้เรียน โดยครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดและควบคุม มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน คอยแนะนำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่วนตัวของผู้เรียน ต้องมีการฝึกฝนตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน และที่สำคัญผู้เรียนต้องสามารถนำตนเองและควบคุมตนเองได้

4.6 บทบาทของครูและผู้เรียนตามแนวคิดการสร้างสรรค้ความรู้

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงบทบาทของครูและผู้เรียนตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้ ดังนี้

4.6.1 บทบาทของครู

ครูมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการที่จะนำผู้เรียน ไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความหมาย ด้วยวิธีการที่เหมาะสม คือให้ผู้เรียน ได้ลงมือกระทำและ ได้ใช้กระบวนการสร้างสรรค้ความรู้มีผู้เสนอบทบาทของครูไว้ดังนี้

ปิยะมาศ ดิ่งหมาย (2545 : 21) ได้เสนอบทบาทของผู้สอนตามแนวคิดการสร้างสรรค้ความรู้ มีดังนี้ คือ

1. ดึงความรู้เดิมของผู้เรียนออกให้ได้ว่าผู้เรียนมีความรู้เดิมอะไรอยู่บ้างแล้ว
2. สร้างสิ่งกระตุ้นที่ทำให้ผู้เรียน ได้ตั้งสมมติฐาน ตั้งคำถาม และคิดทบทวนว่าความรู้เดิมที่เขามีอยู่คืออะไร ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐานและหาวิธีที่จะตอบคำถามนั้นให้ได้
3. เมื่อผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้สร้างความรู้จากการตั้งคำถาม คิดทบทวนเหล่านี้ เป็นการท้าทายสมมติฐานที่ตั้งขึ้น การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้น ผู้สอนต้องรู้จักซักถามผู้เรียนว่าเขาคิดอะไร รู้อะไร และทำไมถึงคิดเช่นนั้น จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้เผชิญหน้ากับสมมติฐานของตนเองโดยตรง
4. สร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยเน้นกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด พุดและแสดงออกมา ในลักษณะใดก็ได้ที่แสดงให้ผู้สอนเห็นว่าผู้เรียนกำลังเรียนรู้
5. ผู้สอนต้องวางแผนการสอนอย่างมากที่จะคิดคำถามล่วงหน้าเพื่อที่จะถามผู้เรียน เพื่อให้เขาได้แสดงออกและควรจดลงในแบบเตรียมการสอนด้วย โดยคำกริยาที่ผู้สอนใช้ในการตั้งคำถามกับผู้เรียน คือวิเคราะห์ ตั้งสมมติฐาน ทำนาย ประเมิน เปรียบเทียบ สร้างสรรค้เพราะคำกริยาต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่ลึกซึ้ง คิดวิเคราะห์และหาทางพิสูจน์มากขึ้นกว่าการใช้คำว่า บอกมา บ่งชี้มา หรืออธิบายมา คำถามที่ใช้คำกริยา เหล่านี้เป็นคำถามที่เด็กปัญญาเลิศจะลุกขึ้นตอบและจะกระตุ้นให้เด็กทั่ว ๆ ไปคิดมากขึ้น
6. ให้เวลาผู้เรียนที่จะทำงานคนเดียว หรือทำงานกับเพื่อน หรือทำงานกลุ่มและต้องให้มีการติดต่อเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ ติดต่อกับโลกความเป็นจริงโดยเน้นสิ่งที่เรียนรู้ว่าเชื่อมโยงอย่างไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

53

แซนเดอร์ (Saunders. 1992 : 137) ได้เสนอบทบาทของครูและผู้เรียนตามแนวคิดของ ทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ไว้ ดังนี้

1. ครูไม่สามารถถ่ายทอดความรู้แจ้งทุกอย่างผ่านออกมาโดยการบรรยาย
2. ผู้เรียนต้องสร้างสรรค์ความรู้โดยใช้ปัญญา
3. ครูไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ตัวผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงได้เอง
4. ครูสามารถช่วยผู้เรียนในการปรับโครงสร้างทางสติปัญญาได้โดยการจัดสถานการณ์
5. ครูไม่สามารถส่งผ่านความรู้ได้
6. ครูสามารถถ่ายทอดได้เท่านั้น ส่วนความรู้ต้องถูกสร้างสรรค์โดยผู้เรียน

4.6.2 บทบาทผู้เรียน

เพอร์กิน (Perkins. 1999 : 6 - 11) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนตามแนวคิดสร้างสรรค์ ความรู้ดังต่อไปนี้

1. กระตือรือร้น (The active learner) ลักษณะของผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้นจะนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจที่ได้มาจากการเรียนรู้โดยผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะต้องอยู่ในลักษณะเป็นผู้กระทำ (Active) ไม่ใช่ผู้ถูกกระทำ (Passive) ผู้เรียนจึงต้องรู้จักถกเถียงโต้แย้ง ตั้งสมมติฐาน ตำราจค้นคว้าและแสดงความคิดเห็นนอกเหนือไปจากการฟัง การอ่านและการทำแบบฝึกหัด

2. มีส่วนร่วมในสังคม (The social learner) ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเป็นผลมาจากการสร้างสรรค์ในเชิงสังคม แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้เน้นว่าความรู้ความเข้าใจเป็นเรื่องของสังคม จะไม่สร้างให้ผู้เรียนเป็นปัจเจกบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ช่วยให้เขาเป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในฐานะผู้มีส่วนร่วมในสังคม ฉะนั้นบทบาทของผู้เรียนในข้อนี้จะต้องรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน

3. เป็นผู้สร้างสรรค์ (The creative learner) ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเป็นผลมาจากการสร้างสรรค์ขึ้นของผู้เรียนเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องรู้จักคิดสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากการตั้งสมมติฐานเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ผู้สอนควรจะช่วยแนะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความรู้หรือทฤษฎีที่มีอยู่แล้วในวิชานั้น ๆ เสริมอีกด้วย

สรุปได้ว่า การสร้างสรรค์ความรู้ของผู้สอน มีหน้าที่ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเสริมแรงจัดบรรยายที่ส่งเสริมทักษะการคิด จนผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ส่วนตัวผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ กระตือรือร้น รู้จักการคิดค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จนกระทั่งเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในตนเอง

4.7 ความหมายและความสำคัญของเทคนิคระดมสมอง

การระดมสมองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเสรี ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองได้ ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการระดมสมอง ไว้ดังนี้

ฉัฐพงศ์ เกศมาริช และธนิกานต์ มาฆะศิริานนท์ (2546 : 11) กล่าวถึงความหมายของการระดมสมองคือ แนวคิดต่าง ๆ ออกมาให้ได้มากที่สุดในช่วงเวลาอันสั้นแล้วจากนั้นจึงคัดเอาแนวคิดชั้นยอดออกมาในท้ายที่สุด

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 58) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยการใช้การระดมสมอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนทุกคน ได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้มากที่สุด โดยเสนอได้อย่างเสรีไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เสนอมามีการบันทึกความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะทั้งหมดไว้ หลังจากนั้นอาจจะจัดให้มีการอภิปราย ทบทวนความคิดเห็นทั้งหมด จัดเป็นหมวดหมู่หรือประเภทและตัดสินใจวิธีการที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้

ชนานุต อุ่มมะดี (2550 : 33) ได้ให้ความหมายของการระดมสมอง คือการเน้นปริมาณของความคิด โดยการปล่อยให้ความคิดไหลออกมาอย่างอิสระ ไม่มีการตัดสินหรือวิพากษ์วิจารณ์ใด ๆ ทั้งสิ้น จนกว่าการระดมสมองจะเสร็จสิ้นจึงนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาประเมิน ปรับปรุง ตกแต่ง และผสมผสานกันเพื่อให้ได้ความคิดที่ดีที่สุด

อารี แสงขำ (2550 : 10) กล่าวถึงเทคนิคการสอนแบบระดมสมอง คือ กระบวนการในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์โดยนักเรียนมีโอกาสในการคิดอย่างอิสระไม่มีการวิจารณ์ระหว่างคิดทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ในเวลาที่กำหนด แล้วเลือกเอาคำตอบที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ

ออสบอร์น (Osborn. 1957 : 228) ได้กล่าวว่า การระดมสมองมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้ใช้ความคิดเสนอแนะวิธีแก้ปัญหให้ได้มากที่สุดในช่วงเวลาจำกัด

รอว์ลินสัน (Rawlinson. 1988 : 36) กล่าวถึงความหมายของการระดมสมองคือการเสนอแนวคิดและเก็บความคิดจากกลุ่มบุคคลในเวลาจำกัด

สรุปได้ว่า การระดมสมอง หมายถึง การกำหนดสถานการณ์เพื่อให้บุคคลร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุดนำไปสู่การแก้ปัญหาย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

55

4.7.1 หลักการสำคัญในการระดมสมอง

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 44) ได้นำเสนอหลักการใหญ่ ๆ ของการแก้ปัญหาโดยวิธีระดมสมองมีดังนี้คือ

1. ไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นทั้งของตนเองและผู้อื่น
2. พยายามหาคำตอบที่แปลกแตกต่างออกไป
3. พยายามหาคำตอบให้ได้มากที่สุด
4. พยายามดัดแปลงตกแต่งความคิดที่มีอยู่

รอว์ลินสัน (Rawlinson, 1988 : 38 - 40) ได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการระดมสมอง ดังนี้

1. ในระหว่างการประชุมระดมสมองนั้นจะไม่มีกรวิพากษ์วิจารณ์หรือตัดสินความคิดของคนทุกคน

2. ปล่อยให้พลังความคิดไหลออกมาอย่างอิสระ ไม่ว่าแนวความคิดนั้นจะใช่หรือไม่ก็ต้องบันทึกเอาไว้

3. คำนึงถึงปริมาณของความคิดเป็นหลัก จะยังไม่คำนึงถึงคุณภาพของความคิด
4. ผสมผสานความคิดต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความคิดที่ดีที่สุด

4.7.2 องค์ประกอบสำคัญ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการระดมสมองมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. การแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี
2. การจดบันทึกความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะทั้งหมด
3. การจัดหมวดหมู่หรือประเภทของความคิด
4. การตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีไปใช้แก้ปัญหา

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การระดมสมองมีหลักการสำคัญ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีให้ได้มากที่สุด ไม่ปิดกั้นความคิด มีการจดบันทึกความคิดที่ง่ายต่อการจดจำ จัดหมวดหมู่ความคิด และตัดสินใจเลือกความคิดที่ดีที่สุด

4.8 ขั้นตอนและคำถามที่ใช้ในการระดมสมอง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การระดมสมองมีขั้นตอนสำคัญ ดังต่อไปนี้

รอว์ลินสัน (Rawlinson, 1988 : 40 – 54) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดพิจารณาปัญหา เป็นการแจ้งให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบและร่วมกันพิจารณาถึงปัญหาที่ต้องการจะแก้ไขว่าลักษณะของปัญหาเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 2 การทบทวนปัญหา พยายามหาวิธีการที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา โดยพยายามตั้งคำถาม “อย่างไร” พร้อมทั้งเขียนประเด็นต่าง ๆ ที่เสนอไว้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

56

ขั้นที่ 3 คัดเลือกประเด็นเบื้องต้น ที่เป็นไปได้และเหมาะสมในการแก้ปัญหา ซึ่งอาจจะมีหลายประเด็นที่เป็นไปได้แต่อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้ผู้นำการประชุมต้องพยายามให้สมาชิกคัดเลือกให้เหลือเพียง 1 หรือ 2 ประเด็น ที่สามารถระดมสมองได้

ขั้นที่ 4 ระบุและกระตุ้นความสนใจในการประชุม ขั้นนี้เป็นการกระตุ้น สร้างความสนใจให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดความเข้าใจในประเด็นที่จะระดมสมองกัน ในขั้นนี้อาจใช้เวลาเพียงสั้น ๆ ไม่ควรเกิน 5 นาที

ขั้นที่ 5 ระดมความคิด/ระดมสมอง เป็นการเริ่มระดมความคิด โดยผู้นำการประชุมอ่านประเด็นปัญหาที่เลือกไว้ จากนั้นก็ให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา โดยผู้นำจะเขียนแนวคิดแต่ละแนวคิดไว้ ซึ่งในขั้นตอนนี้แนวคิดทุกแนวคิดจะไหลออกมาอย่างอิสระไม่มีการคัดค้านใด ๆ ทั้งสิ้น

ขั้นที่ 6 คัดเลือกแนวคิด เป็นขั้นสุดท้ายของการระดมสมอง หลังจากผู้เข้าร่วมประชุมได้เสนอแนวคิดต่าง ๆ มากพอสมควรแล้ว ก็จะช่วยกันคัดเลือกแนวคิดที่ไม่ค่อยดี ไม่น่าจะเป็นไปได้ทิ้ง ให้เหลือเฉพาะแนวคิดที่สามารถจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้จริง ๆ เท่านั้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 59-60) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการระดมสมองดังนี้

ขั้นที่ 1 ชุมนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนอธิบายประเด็นหัวข้อ หรือเรื่องให้ผู้เรียนจะต้องระดมความคิด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องทำทนายหรือเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจ โดยทั่วไปแล้ว ผู้สอนมักจะเริ่มคำถามนำด้วยว่า “เราจะสามารถ.....ได้อย่างไร” เช่น “เราจะสามารถแก้ปัญหายาบ้าได้อย่างไร” “เราจะสามารถแก้ปัญหาคารจรจรที่คับคั่งในขณะนี้ได้อย่างไร” “เราจะทำอย่างไร เพื่อให้โรงเรียนของเราสะอาด” ข้อความดังกล่าวผู้สอนควรเขียนไว้บนกระดานเพื่อให้ผู้เรียนเห็นทุกคน

ขั้นที่ 2 ขั้นระดมสมอง

ขั้นนี้เป็นการระดมความคิดจากผู้เรียนทุก ๆ คน ให้มากที่สุด โดยผู้สอนจะเขียนความคิดที่ผู้เรียนแต่ละคนเสนอมาทุก ๆ ความคิด ซึ่งในขั้นนี้ยังไม่มีการอภิปรายว่า ความคิดของผู้เรียนคนใดดีหรือไม่ดี เป็นไปได้หรือเป็นไปได้ไม่ได้ ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอความคิดได้อย่างอิสระ บางครั้งอาจจะให้เวียนกันนำเสนอ โดยผู้สอนแจกลูกหินถ้าใครต้องการเสนอก็ให้โยนลูกหินแล้วนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายและคัดสรร

หลังจากที่ได้ความคิดต่าง ๆ กันแล้ว ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอว่า เป็นวิธีการที่ดีหรือไม่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงไรโดยที่ผู้สอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

57

อาจจะกำหนดเกณฑ์คร่าว ๆ ไว้ก่อน หลังจากที่อยู่อภิปรายและประเมิน ให้กลุ่มเลือกความคิดที่เห็นว่าดีที่สุดมา 2-3 ความคิด ซึ่งในวิธีนี้ นอกจากเป็นการฝึกอภิปรายแล้วยังเป็นการฝึกทักษะการยอมรับ
ขั้นที่ 4 ขั้นจัดลำดับความคิด

เมื่อได้ความคิดที่ดีที่สุดแล้ว ให้กลุ่มนำความคิดที่ได้เลือกไว้ 2 - 3 ความคิดเขียน ลงในกระดาษหรือแผ่นกระดาษแล้วให้กลุ่มเลือกว่า ความคิดใดมีความสำคัญที่สุด โดยการพิจารณาให้เหตุผลหรืออาจจะใช้วิธีลงคะแนน โดยการยกมือ สำหรับความคิดใดที่ผู้เรียนให้ความสำคัญมากที่สุดจัดเป็นลำดับที่ 1 ลดหลั่นลงมา

ขั้นที่ 5 ขั้นวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

ในขั้นนี้ให้กลุ่มเขียนแผนในการนำแนวคิดนี้ไปใช้ ซึ่งในแผนจะต้องระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติการทำงานและขั้นตอนการทำงาน

อารี แสงขำ (2550 : 14 – 15) กล่าวถึงขั้นตอนในเทคนิคการสอนแบบระดมสมอง คือ กระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยผู้เรียนได้มีโอกาสในการคิดอย่างอิสระโดยไม่มีการวิจารณ์ระหว่างการคิด ทุกคนในกลุ่มจะช่วยกันคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ภายในเวลาที่กำหนดให้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบระดมสมอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. อธิบายความหมายของการระดมสมองให้ทราบว่า การระดมสมองเป็นวิธีการหาแนวความคิดให้ได้จำนวนมากที่สุด
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยเพื่อระดมสมอง ขนาดของกลุ่มประมาณ 3 - 11 คน อาจเป็นหญิงล้วน หรือชายล้วน หรือคละกันก็ได้ จำนวนสมาชิกในกลุ่มควรเป็นจำนวนคี่ เพราะจะได้มีเสียงส่วนใหญ่และหลีกเลี่ยงการมีคะแนนเท่ากัน
3. เลือกผู้นำกลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อยควรมีผู้นำกลุ่มการเสนอปัญหา และคอยประสานงานให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมไปตามกระบวนการระดมสมอง
4. เลือกปัญหาที่นำมาระดมสมองควรเป็นปัญหาอาจเริ่มต้นด้วยปัญหาต่างๆ ที่หลายคนสนใจ การเลือกปัญหาต้องเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กประกอบกันไปด้วย
5. กำหนดขอบเขตของปัญหาควรกำหนดขอบเขตให้แน่นอนทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าปัญหานั้นเฉพาะเจาะจงไม่กว้างจนเกินไป และเป็นปัญหาที่ง่ายไม่ซับซ้อน และปัญหานั้นควรเป็นปัญหาที่มีคำตอบได้หลายทาง
6. เริ่มประชุมระดมพลังสมอง ก่อนอื่นต้องอธิบายปัญหาให้สมาชิกได้เข้าใจว่าปัญหาคืออะไร มีขอบเขตแค่ไหน ในการนำเสนอความคิดจะต้องไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดของใครคนใดคนหนึ่ง มีการนำเสนอความคิดได้หลากหลายหรือจะขยายความคิดของผู้อื่นก็ได้ ให้อิสระทางความคิดอย่างเต็มที่

7. ต้องมีการจดบันทึกความคิดของทุกคนไว้ เพื่อใช้ในการประเมินผลหรือหาข้อสรุป

8. ประเมินความคิดที่สมาชิกเสนอ เมื่อเสร็จสิ้นการระดมสมอง ผู้นำอาจมีการจัดเรียงเรียงความคิดเพื่อตัดสินใจเลือกแนวคิดที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา เกณฑ์ที่ใช้ประเมินต้องเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา ปัญหาแต่ละปัญหาควรมีรายการของเกณฑ์ที่ใช้ประเมิน โดยเฉพาะ

9. สรุปความคิดที่ได้นำไปแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการระดมสมอง เริ่มต้นจากการวางแผนร่วมกัน แบ่งกลุ่มระดมสมอง จดบันทึก จัดระเบียบความคิด นำเสนอความคิด สรุปความคิด และนำแนวคิดไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

4.9 การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ไพจิตร สะดวกการ (2542 : 74) กล่าวว่า ผู้สอนสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปสร้างกระบวนการเรียนรู้มีขั้นตอนและรายละเอียดแตกต่างกันไปอย่างหลากหลายตามความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอนได้ ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคระดมสมองมาผสมผสานกับแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้เพราะ การระดมสมองเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน มีอิสระในการคิด ไม่มีการวิจารณ์ระหว่างคิดทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ในเวลาที่กำหนด แล้วเลือกเอาคำตอบที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การเขียนสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่บุญชอบ สุขสมพีช (2551 : 39) ที่กล่าวว่าเทคนิคระดมสมองเป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้ผสมผสานกันได้อย่างดีและสามารถจะนำมาใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้ซึ่งมีเหตุผลดังนี้

1. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นเทคนิคสำคัญในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน ก่อนที่จะนำความคิดนั้นมาจัดระบบและเขียนสื่อออกมาในที่สุด การระดมสมองสามารถสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้เนื่องจาก

1.1 ในการแสดงความคิดเห็นจะไม่มีกรวิพากษ์วิจารณ์หรือตัดสินประเมินความคิดของผู้อื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี อันจะนำมาซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในที่สุด

1.2 เป็นการส่งเสริมและยอมรับการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และแปลกใหม่อันจะนำมาซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.3 ยอมรับปริมาณและหลากหลายของความคิด (ความคิดออกนอกล้น)

1.4 การผสมผสาน ประუნแต่งแนวคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน ย่อมได้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ดี และอาจจะเป็นบ่อเกิดของความคิดริเริ่มอื่นๆขึ้นมาอีก

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

59

ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ของกรมวิชาการ (2545 : 55) มี 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นปฐมนิเทศขั้นที่ 2 ขั้นกระตุ้นให้เกิดความคิด ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้ใหม่ ขั้นที่ 4 ขั้นทดลองใช้ความรู้ใหม่ขั้นที่ 5 ขั้นทบทวนความรู้ใหม่ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระดมสมอง จนเกิดความคิดอย่างอิสระไม่วิพากษ์วิจารณ์กัน ยอมรับความคิดเห็น จึงนำขั้นตอนเทคนิคระดมสมองของสุวิทย์ มูลคำ(2547 : 48) มี 5 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นอภิปรายหัวข้อประเด็นความคิด ขั้นที่ 2 ขั้นระดมสมอง เป็นขั้นการระดมความคิดจากผู้เรียนทุกคน ให้มากที่สุด ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายและคัดสรร โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายประเด็นต่าง ๆ ขั้นที่ 4 ขั้นจัดลำดับความคิด เป็นขั้นเลือกความคิดที่ดีที่สุด ขั้นที่ 5 ขั้นวางแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ขั้นนี้เป็นการนำแนวคิดนี้ไปใช้ ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนดังกล่าวมาสังเคราะห์และผสมผสานหลอมรวมเป็นการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง มี 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ผู้เรียนสร้างแรงคลาใจในการเรียนรู้ตามเนื้อหาที่กำหนด ผู้สอนอธิบายประเด็นหัวข้อหรือเรื่องให้ผู้เรียนจะต้องระดมความคิดโดยใช้คำถามนำ

ขั้นที่ 2 ระดมสมองทำความเข้าใจ

เป็นการระดมความคิดโดยการอภิปรายกลุ่มเล็ก แล้วนำเสนอความคิดของแต่ละคน ออกมาภายในกลุ่ม โดยอาจจะทำในรูปผังความคิด การสรุปความคิด ก็ได้

ขั้นที่ 3 อภิปรายจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่

อภิปรายและนำเสนอแนวคิดของแต่ละกลุ่ม โดยนำเสนอผังความคิดรวบยอดโดยให้ช่วยกันแตกความคิดออกมาให้มากที่สุด แล้วนำมาวางแผนจัดระบบความคิด จากความคิดรวบยอดที่ยังไม่สมบูรณ์ ขยายไปสู่แบบจำลองทางความคิด

ขั้นที่ 4 นำแนวคิดไปใช้ลงสู่การปฏิบัติ

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำแนวคิดของตนเองที่สร้างขึ้นไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายทั้งที่คุ้นเคยและแปลกใหม่

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน

ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเองออกมาโดยการนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 6 สรุปองค์ความรู้

นักเรียนรวบรวมและจัดระเบียบความรู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเขียนสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

60

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างสรรค้ความรู้และขั้นตอนของเทคนิคระดมสมอง สามารถนำมาพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน และเมื่อมีการนำมาผสมผสานกันเป็นการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค้ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง สามารถนำไปพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน โดยเฉพาะสามารถนำไปพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเขียนสร้างสรรค้ให้สูงขึ้นได้

5. การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการเป็นปัจจัยสำคัญสู่กระบวนการทางปัญญา ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็นในลักษณะคิดเป็นระบบคิดเป็นระเบียบคิดมีเหตุผลและคิดเร้ากุศล ในที่นี้กล่าวถึงความหมายของโยนิโสมนสิการความสำคัญของโยนิโสมนสิการ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ และขั้นตอนการในการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายของโยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่กระบวนการทางปัญญา ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับโยนิโสมนสิการ ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์ (2542 : 36) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการหมายถึง การคิดโดยแบบคาย คิดถูกวิธี คิดเป็น คิดตรงตามสภาวะของเหตุปัจจัย คิดอย่างมีเหตุผล คิดสืบค้น และทำนายผลอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต. 2543ก : 12) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการว่าการทำใจโดยแบบคาย หรือคิดถูกวิธี แปลง่าย ๆ ว่า ความรู้จักคิด หรือคิดเป็น หมายถึง การคิดอย่างมีระเบียบ หรือคิดตามแนวทางของปัญญา คือ การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะ เช่นตามทีลิ่งนั้น ๆ มันเป็นของมัน โดยวิธีคิดหาเหตุปัจจัย สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้น ๆ เรื่องนั้น ๆ ออกให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์ที่สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้วยคั่นหาอุปาทานของตนเองเข้าจับหรือเคลือบคลุม ทำให้เกิดความดิ่งาม และแก้ปัญหาได้ ข้อนี้เป็นองค์ประกอบฝ่ายภายในหรือปัจจัยภายในตัวบุคคล และอาจเรียกตามองค์ธรรมที่ใช้งานว่า วิธีการแห่งปัญญา

ทิสนา แจมมณี (2544 : 84) อธิบายความหมายของ โยนิโสมนสิการว่า

1. โยนิโสมนสิการเรียกได้ว่าการคิดเป็น เป็นความสามารถที่บุคคลรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาวะโดยวิธีคิดหาเหตุปัจจัยสืบค้นจากต้นเหตุตลอดทางจนถึงผลสุดท้ายที่เกิด แยกแยะเรื่องออกให้ตามสภาวะที่เป็นจริง คิดตามความสัมพันธ์ที่สืบทอดจากเหตุโดยไม่เอาความรู้สึกอุปาทานของตนเองเข้าไปจับหรือเคลือบคลุม บุคคลนั้นจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ อย่างเหมาะสมด้วยวิธีแห่งปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

61

2. โยนิโสมนสิการ เป็นองค์ประกอบภายในมีความเกี่ยวข้องกับการฝึกใช้ความคิดให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างตื้นๆผิวเผิน เป็นขั้นตอนสำคัญของการสร้างปัญญา ทำให้บริสุทธิ์และเป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้ นำไปสู่ความเป็นอิสระไร้ทุกข์ พร้อมด้วยสันติสุขเป็นจุดหมายสูงสุดของพุทธธรรม

3. โยนิโส มิใช่ตัวปัญญา แต่เป็นปัจจัยให้เกิดปัญญา มีเป้าหมายสูงสุด คือการดับทุกข์

4. โยนิโสมนสิการ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ

4.1 อุบายมนสิการ

4.2 ปถมนสิการ

4.3 การณมนสิการ

4.4 อุปาทกมนสิการ

5. โยนิโสมนสิการ เป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงสติที่ยังไม่เกิด ได้เกิด ช่วยสติที่เกิดแล้วเกิดต่อเนื่องต่อไป ซึ่งสติเป็นองค์ธรรมที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานทุกอย่าง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2545 : 57) ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการไว้ว่าเป็นการใช้ความคิดถูกวิธี คือ การทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา สืบค้นถึงต้นเค้า สวahaเหตุผลจนตลอดสาย แยกแยะออกพิเคราะห์ดูด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบ และโดยอุบายวิธี ให้เห็นสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย

สุรศักดิ์ โคว์ตระกูล (2545 : 233) ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการว่าเป็นองค์ประกอบภายใน มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกใช้ความคิดพิจารณาอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบแบบแผน คิดอย่างวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ ผิวเผิน เป็นขั้นตอนสำคัญของการสร้างปัญญา ทำให้บริสุทธิ์และเป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้นำไปสู่ความอิสระไร้ทุกข์ พร้อมด้วยสันติสุขเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

วนิช สุธารัตน์ (2547 : 138) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการว่าเป็นความคิดที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาปัญญาของมนุษย์ตามหลักทางพระพุทธศาสนา เป็นความคิดที่อยู่เหนือความเชื่อหรือศรัทธา เนื่องจากผู้คิดได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างอิสระ คิดอย่างมีระบบ คิดอย่างวิเคราะห์ เป็นวิธีการสำคัญสำหรับการสร้างปัญญา ที่บริสุทธิ์ เป็นอิสระ ทำให้บุคคลเข้าใจโลกเข้าใจชีวิต ตามสภาพความเป็นจริงที่แท้จริง และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทั้งแก่ตนเอง แก่สังคม และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สุวิทย์ มูลคำ (2550 : 56) ได้ให้ความหมายของโยนิโสมนสิการไว้ว่าโยนิโสมนสิการมาจากคำว่า โยนิโส กับ มนสิการ แปลความหมายได้ว่า การทำในใจโดยแยบคาย กระทำให้ในใจโดยอุบายอันแยบคาย การพิจารณาโดยแยบคาย คือพิจารณาเพื่อเข้าถึงความจริงโดยสืบค้นหาเหตุผลไป

ตามลำดับจนถึงต้นเหตุ แยกแยะองค์ประกอบจนมองเห็นสภาวะและความสำคัญแห่งเหตุปัจจัย หรือตรึงตรองให้รู้จักสิ่งที่ดี ที่ชั่วยังกุศลกรรม ให้เกิดขึ้นโดยอุบายที่ชอบ ซึ่งจะมีให้เกิดวิชาและ คัมภีร์ ความรู้จักคิด คิดถูกวิธี

สรุปได้ว่า โยนิโสมนสิการ หมายถึง การใช้ความคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างละเอียด รอบคอบ ถูกวิธี มีระเบียบตามเหตุตามผลที่เป็นจริงตามธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้บุคคลเข้าใจชีวิต เข้าใจโลกตามสภาพความเป็นจริง อันจะทำให้เกิดความสุขอย่างแท้จริงในชีวิต

5.2 ความสำคัญของโยนิโสมนสิการ

โยนิโสมนสิการ ส่งเสริมด้านความคิดให้บุคคลต่างๆ ซึ่งเป็นการคิดที่ถูกต้อง มีระเบียบ มี เหตุผล และสามารถนำความคิดนั้นไปใช้เป็นแนวปฏิบัติได้ ซึ่งอาภา จันทรสกุล (2548 : 2) ได้ กล่าวถึงความสำคัญของโยนิโสมนสิการ พอสรุปได้ดังนี้

1. ทำให้บุคคลรู้จักคิดอย่างถูกวิธี พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ซึ่งจะ ทำให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างถูกต้องและมีจริยธรรม
2. ทำให้บุคคลพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ ถูกทางตามแนวทางของเหตุผล ทำให้มี สมมติ เมื่อต้องคิดแก้ปัญหาในเรื่องสำคัญ ๆ ก็สามารถชักนำความคิดของตนเข้าสู่เรื่องที่ต้องการ ได้ อย่างถูกต้อง พัฒนาความคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้มีหลักการมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ดีงามและมีความสุขอย่างแท้จริง
3. ทำให้บุคคลรู้จักคิดสืบค้นหาความจริงได้อย่างถูกต้อง โดยรู้จักคิดสืบค้นตามแนว สัมพันธ์สืบทอดกันตามแนวเหตุปัจจัย ทำให้เข้าใจถึงแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาเป็นลำดับซึ่ง เป็นหลักการสำคัญส่วนหนึ่งของวิธีคิดแบบแก้ปัญหา
4. ทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง รับผิดชอบในการกระทำของตนเองและเชื่อมั่น ในความสามารถของตนเอง ในการทำสิ่งต่าง ๆ ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่ทำให้คิดกว้างไกล ใฝ่ดีใน การกระทำสิ่งต่าง ๆ
5. ทำให้บุคคลได้รู้จักคิดอย่างมีกุศล มีความถูกต้องดี ส่งผลให้มีหลักการในการดำเนิน ชีวิต มีเป้าหมายชีวิตที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรม

สรุปได้ว่า โยนิโสมนสิการมีความสำคัญ ช่วยให้บุคคลรู้จักการคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ได้ ตามความเป็นจริง ช่วยฝึกพัฒนาความคิดให้เป็นระบบ ทำให้รู้จักค้นหาความจริงตามเหตุปัจจัยและ ส่งผลในการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรม

5.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ตามที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต. 2543ก : 20-52) กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

63

1. โยนิโสมนสิการประเภทพัฒนาปัญญาโดยตรง หมายถึง วิธีคิดที่มุ่งให้เกิดความรู้และความเข้าใจตามเป็นจริงตรงตามสภาวะแท้ ๆ เน้นที่การขจัดอวิชชา
2. โยนิโสมนสิการประเภทสร้างเสริมคุณภาพจิต มุ่งปลูกเร้าให้เกิดคุณธรรมหรือกุศลธรรมต่างๆ เน้นที่การสกัดหรือข่มตัณหา
วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 2 ประเภท สามารถแบ่งออกเป็น 10 วิธี ดังนี้
  1. วิธีคิดแบบสืบสาวสาเหตุปัจจัย หมายถึง การคิดพิจารณาสืบค้นหาสาเหตุและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลนั้น ๆ
  2. วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ หมายถึง การคิดพิจารณาแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ว่าเกิดจากส่วนประกอบย่อย ๆ มารวมกัน
  3. วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา หมายถึง การคิดพิจารณาองเหตุการ์ณต่าง ๆ ตามความเป็นจริง โดยเข้าใจว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจของผู้ใดจึงต้องไม่ประมาท ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่การเร่งทำหน้าที่ของตนเองในปัจจุบันให้ดีที่สุดไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ต่อตนเอง หรือการทำชีวิตให้มีคุณค่าต่อผู้อื่นและสังคม
  4. วิธีคิดแบบแก้ปัญห (หรือวิธีคิดแบบอริยสัจ) หมายถึง การคิดพิจารณาปัญหาโดยเริ่มจากการทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจน ต่อมาก็สืบค้นหาสาเหตุของปัญหาว่าเกิดเพื่อเตรียมแก้ไข จากนั้นจึงวางเป้าหมายของตนเองให้แน่ชัด และวางแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
  5. วิธีคิดตามหลักการและความมุ่งหมาย หมายถึง การคิดโดยรู้ เข้าใจถึงหลักการและความมุ่งหมายของเรื่องนั้น ๆ ว่าหลักการนั้น ๆ จะดำเนินไปเพื่อจุดหมายอะไร เพื่อให้การปฏิบัติได้ผลสอดคล้องไปตามความมุ่งหมายนั้น
  6. วิธีคิดแบบคุณโทษทางออก หมายถึง การคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้ครบทั้งคุณ (ผลดี) และโทษ (ผลเสีย) ตามที่เป็นจริง รวมทั้งพิจารณาหาทางออกให้ครอบคลุมผลเสียนั้นไว้
  7. วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม หมายถึง การคิดพิจารณาคุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยสามารถจำแนกเป็นคุณค่าแท้ คือ คุณค่าหรือประโยชน์ของสิ่งนั้นในแง่ที่ใช้สนองความต้องการของชีวิตของตนหรือเพื่อให้ดำรงชีวิตได้ดี เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น คุณค่านี้อาศัยปัญญาเป็นเครื่องตีค่าหรือวัดราคา ส่วนคุณค่าเทียม คือ คุณค่าที่มนุษย์พอกให้สิ่งนั้น ๆ เพื่อเสริมราคา หรือเสริมความยิ่งใหญ่ของตน คุณค่าเทียมนี้ใช้ตัณหาเป็นเครื่องตีค่าหรือวัดราคา
  8. วิธีคิดแบบเร้ากุศล (หรือวิธีคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม) หมายถึง การคิดมองหาส่วนดีจากสถานการณ์ต่าง ๆ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือเป็นกำลังใจในการ

พัฒนาตนและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ถึงแม้ว่าสถานการณ์หรือประสบการณ์ที่ได้รับจะไม่น่าพึงพอใจก็ตาม แต่สามารถคิดและมองเห็นส่วนดีของสถานการณ์หรือประสบการณ์นั้นได้

9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน หมายถึง การคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติในปัจจุบัน โดยไม่เพื่อฝันเลื่อนลอยกับเรื่องราวในอดีต หรือในอนาคต แต่เป็นการนำเรื่องราวในอดีต หรืออนาคตมาพิจารณา ดำเนินการ หรือวางแผนในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

10. วิธีคิดแบบแจกแจงหลายแง่มุม (วิธีคิดแบบวิภาษวาท) หมายถึง การคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ แยกประเด็นให้ครบทุกด้าน เพื่อประกอบการตัดสินใจ หรือเพื่อให้รู้เข้าใจสิ่งนั้นเรื่องนั้นถูกต้องตามความเป็นจริง วิธีคิดแบบนี้สามารถจำแนกออกได้เป็นลักษณะการคิดต่าง ๆ คือ จำแนกตามแง่มุมต่าง ๆ ตามที่เป็นอยู่จริงของสิ่งนั้น ๆ จำแนกโดยส่วนประกอบ จำแนกโดยลำดับขณะ จำแนกโดยความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย จำแนกโดยเงื่อนไข จำแนกโดยทางเลือกหรือความเป็นไปได้ต่าง ๆ และจำแนกโดยฐานะวิธีการตอบปัญหาอย่างหนึ่ง

สรุปได้ว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาปัญญาโดยตรงโดยเน้นไปด้านความรู้และมุ่งส่งเสริมด้านสุขภาพจิต เป็นการปลูกเร้าให้เกิดคุณธรรมที่ดีแก่ผู้เรียนได้

5.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต. 2544 : 1 - 68) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้หรือพุทธวิธีในการเรียนรู้ซึ่งสามารถประมวลเป็นข้อสรุปได้ดังนี้

1. ปัญญาเป็นสิ่งสร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวผู้เรียนเอง เป็นความรู้ความเข้าใจที่พัฒนาเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเอง ผู้อื่นจะบังคับ หรือยึดเหนี่ยวให้ไม่ได้
2. ผู้สอนทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยชี้แนะทางการเรียนโดยการอำนวยโอกาสที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงปัญญา
3. วิธีสอน อูบาย และกลวิธีต่างๆ เป็นสื่อหรือเครื่องมือผ่อนแรงการเรียนการสอน
4. อิศรภาพินทางความคิดเป็นอุปกรณ์สำคัญในการสร้างปัญญา (ปัญญาเป็นมากกว่าความรู้)

สำหรับ เนื้อหาหรือเรื่องที่สอน ควรประกอบด้วย

1. สอนจากสิ่งที่รู้และเข้าใจอยู่แล้วไปหาสิ่งที่เห็นเข้าใจได้ยาก
2. สอนเนื้อเรื่องที่ลุ่มลึกหรือยากขึ้นไปตามลำดับ โดยมีความต่อเนื่องกัน
3. ถ้าสิ่งที่สอนเป็นสิ่งที่แสดงได้ ก็ควรสอนด้วยของจริง ให้ผู้เรียนได้ดูได้เห็น ได้ฟังเอง หรือเรียกว่าประสบการณ์ตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

65

4. สอนตรงเนื้อหา ตรงเรื่อง ไม่วกวน ไม่ไขว้เขว ไม่นอกเรื่องโดยไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับเนื้อหา

5. สอนเท่าที่พอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจให้การเรียนรู้ได้ผลไม่ใช่สอนเพื่อแสดงภูมิ

6. สอนสิ่งที่มีความหมาย ควรที่ผู้เรียนจะเรียนรู้และเข้าใจ เป็นประโยชน์แก่ตัวผู้เรียน
หลักการจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึง

1. ตัวผู้เรียน

1.1 รู้คำนึงถึงและสอนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล (ในทางคำสอนทางพระพุทธศาสนาจะพิจารณาเรื่องของจริตประเภทต่างๆ) และรู้ระดับความสามารถของบุคคล

1.2 ปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับบุคคล แม้สอนเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคล อาจใช้วิธีต่างกัน

1.3 คำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน

1.4 สอนโดยให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง

1.5 การสอนดำเนินไปในรูปที่ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความรู้สึกว่ามีบทบาทร่วมกันในการแสวงหาความจริง มีการเปิดใจแสดงความคิดเห็น สามารถตอบโต้ได้อย่างเสรี ซึ่งอาจแยกลักษณะการสอนนี้ได้เป็น

1.5.1 ล่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนออกมา ซึ่งล่อคิดให้แก่เขา ส่งเสริมให้เขาคิด และให้ผู้เรียนวินิจฉัยความรู้ตัวเอง ผู้สอนเป็นเพียงผู้นำในการชี้ช่องทางสู่ความรู้ โดยการใช้คำถามในการดำเนินการ

1.5.2 มีการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบอย่างเสรีแต่มุ่งหาความรู้ไม่ใช่มุ่งแสดงภูมิข่มกัน

1.6 เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจพิเศษเป็นรายๆ ตามควรแก่กาลเทศะ เหตุการณ์

1.7 ช่วยเหลือเอาใจใส่คนที่ด้อย ที่มีปัญหา

2. ตัวผู้สอน

2.1 มีการเริ่มต้นสอนที่ดี เป็นการดึงความสนใจและสามารถนำเข้าสู่เนื้อหาได้

2.2 สร้างบรรยากาศปลอดภัย โปร่ง เพืดเพลินไม่ให้ตึงเครียด ไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ และให้เกียรติผู้เรียน

2.3 สอนมุ่งเนื้อหา มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเป็นสำคัญ ไม่กระทบตนและผู้อื่น ไม่มุ่งยกตน ไม่มุ่งเสียดสีใครๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

66

2.4 สอนโดยเคารพ คือ ตั้งใจสอน ทำจริง มีความรู้ว่าการสอนมีค่า มองเห็นความสำคัญของผู้เรียน ไม่เห็นผู้เรียนโง่เขลา หรือเป็นคนชั้นต่ำ

2.5 ใช้ภาษาสุภาพ นุ่มนวล ไม่หยาบคาย ชวนให้สบายใจ สละสลวย เข้าใจง่าย สรุปได้ว่าแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการ เน้นเกี่ยวกับตัวผู้สอนที่ต้องเป็นกัลยาณมิตรที่ดีกับผู้เรียน จัดหาสื่อ วิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และส่งเสริมความคิด เพื่อพัฒนาปัญญาให้แก่ผู้เรียน และจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

5.5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

ในการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการให้แก่ผู้เรียนต้องคำนึงถึงบรรยากาศ ความเป็นกัลยาณมิตร การใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเร้าความสนใจของผู้เรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ต้องกระตุ้นผู้เรียนด้านความคิดได้อย่างอิสระ มีการประเมินผลงานได้อย่างครอบคลุมและผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ตามแนวคิดของสุมน อมรวิวัฒน์ (2530 : 85 - 88) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ การสร้างเจตคติที่ดีต่อครู วิธีการเรียนและบทเรียน

1.1 การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมกับ

1.1.1 ระดับชั้นเรียน

1.1.2 วัยของผู้เรียน

1.1.3 วิธีการเรียนการสอน

1.1.4 บทเรียนที่จะสอน

1.2 บุคลิกภาพของครูและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์

1.2.1 บุคลิกภาพทางกายภาพ มีความสะอาด แจ่มใส สงบและสำรวม

1.2.2 เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี

1.2.3 มีความมั่นใจในตนเอง เนื่องจากเป็นผู้รู้จริงและปฏิบัติจริงในสิ่งที่สอนผู้อื่นด้วยความรู้และความรัก ครูผู้เป็นกัลยาณมิตรจึงควรสร้างศรัทธาด้วยจิตเมตตาต่อศิษย์ ช่วยให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง และแนะแนวทางแก้ปัญหาอย่างมีหลักการและเหตุผล

1.3 การเสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ

1.3.1 ใช้สื่อการเรียนการสอน

1.3.2 จัดกิจกรรมขั้นนำที่สนุก น่าสนใจ

1.3.3 ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนเอง และได้รับทราบผลทันทีที่เป็นการเสริมแรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

67

2. ขั้นสอน

2.1 ครูเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่องประเด็นที่สำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ

2.2 ครูแนะแหล่งวิทยาการและแหล่งข้อมูล

2.3 ผู้เรียนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ

2.4 จัดกิจกรรมที่เร้าให้เกิดความคิดวิธีต่างๆ

2.5 ฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูลความรู้และเปรียบเทียบประเมินค่า โดยวิธีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา

2.6 ดำเนินการเลือกและตัดสินใจ

2.7 กิจกรรมฝึกปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ผลการเลือก และตัดสินใจให้ประจักษ์ชัด

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูและผู้เรียนสังเกตวิธีการปฏิบัติ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขให้ปฏิบัติได้

3.2 อภิปรายและสอบถามข้อสงสัย

3.3 สรุปผลการปฏิบัติ

3.4 สรุปบทเรียน

3.5 วัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นสิ่งเร้าทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียนเกิดความสบายใจ โดยเน้นการสำรวจกาย วาจา ใจ ฝึกแผ่เมตตา ฝึกสมาธิอย่างง่าย ฝึกให้ผู้เรียนมีสติและระลึกรู้สึกอยู่เสมอให้รู้ว่าตัวกำลังทำอะไร พุคะอะไร คิดอะอะไร รู้จักตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ลงมือปฏิบัติ มีครูเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าถาม มีความกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็น เนื่องจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ โยนิโสมนสิการ เป็นระบบมีขั้นตอน ในการสอนต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความคิด และนำสู่การปฏิบัติคือการเขียนสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมองกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง	การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</p> <p>ผู้เรียนสร้างแรงคลาใจในการเรียนรู้ตามเนื้อหาที่กำหนด ผู้สอนอธิบายประเด็นหัวข้อหรือเรื่องให้ผู้เรียนจะต้องระดมความคิดโดยใช้คำถามนำ</p> <p>ขั้นที่ 2 ระดมสมองทำความเข้าใจ</p> <p>เป็นการระดมความคิดโดยการอภิปรายกลุ่มเล็ก แล้วนำเสนอความคิดของแต่ละคนออกมาภายในกลุ่ม โดยอาจจะทำในรูปผังความคิด การสรุปความคิด ก็ได้</p> <p>ขั้นที่ 3 อภิปรายจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่</p> <p>อภิปรายและนำเสนอแนวคิดของแต่ละกลุ่มโดยนำเสนอผังความคิดรวบยอดโดยให้ช่วยกันแตกความคิดออกมาให้มากที่สุด แล้วนำมาวางแผนจัดระบบความคิด จากความคิดรวบยอดที่ยังไม่สมบูรณ์ ขยายไปสู่แบบจำลองทางความคิด</p> <p>ขั้นที่ 4 นำแนวคิดไปใช้ลงสู่การปฏิบัติ</p> <p>ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำแนวคิดของตนเองที่สร้างขึ้น ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายทั้งที่คุ้นเคยและแปลกใหม่</p> <p>ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน</p> <p>ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเองออกมาโดยการนำเสนอผลงาน</p>	<p>1. ขั้นนำ</p> <p>การสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้สอน วิธีการเรียนและบทเรียน</p> <p>1.1 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เหมาะสมได้แก่ เหมาะสมกับระดับของชั้น วัยของผู้เรียน วิธีการเรียนการสอนและเนื้อหาของบทเรียน</p> <p>1.2 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนประพฤติตนเป็นกัลยาณมิตร</p> <p>1.3 ใช้สิ่งเร้าและสร้างแรงจูงใจในการเรียน</p> <p>1.3.1 ใช้สื่อการสอน หรืออุปกรณ์และวิธีการต่างๆ เพื่อเร้าความสนใจ เช่น กรณีศึกษา กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง เป็นต้น</p> <p>1.3.2 จัดกิจกรรมในชั้นนำได้สนุก น่าสนใจ</p> <p>1.3.3 ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ความสามารถของตนและได้ทราบผลทันที</p> <p>2. ขั้นสอน</p> <p>2.1 ผู้สอนเสนอปัญหาที่เป็นสาระสำคัญของบทเรียน หรือเสนอหัวข้อเรื่องประเด็นสำคัญของบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ</p> <p>2.2 ผู้สอนแนะนำแหล่งวิทยาการแหล่งข้อมูล</p>

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 1 (ต่อ)

การจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ความรู้ ด้วยเทคนิคระดมสมอง	การจัดการเรียนรู้อย่าง โยนิโสมนสิการ
<p>ขั้นที่ 6 สรุปองค์ความรู้</p> <p>นักเรียนรวบรวมและจัดระเบียบความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเขียนสร้างสรรค์</p>	<p>2.3 ผู้สอนฝึกการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ โดยใช้ทักษะที่เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ เช่น ทักษะวิทยาศาสตร์ สังคม</p> <p>2.4 ผู้สอนจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียน คิดลงมือค้นคว้า คิดวิเคราะห์ และสรุปความคิด</p> <p>2.5 ผู้สอนฝึกการสรุปประเด็นของข้อมูล ความรู้ และเปรียบเทียบประเมินค่าโดยวิธีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทดลอง ทดสอบ จัดเป็นทางเลือกและทางออกของการแก้ปัญหา</p> <p>2.6 ผู้เรียนดำเนินการเลือกและตัดสินใจ</p> <p>2.7 ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ เพื่อพิสูจน์ผลการเลือกและการตัดสินใจ</p>
	<p>3. ขั้นสรุป</p> <p>3.1 ผู้สอนและผู้เรียนรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ปฏิบัติทุกขั้นตอน</p> <p>3.2 ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายข้อมูลที่ได้</p> <p>3.3 ผู้สอนและผู้เรียนสรุปผลการปฏิบัติ</p> <p>3.4 ผู้สอนและผู้เรียนสรุปบทเรียน</p> <p>3.5 ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียน</p>

ดังนั้น สรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง เป็นวิธีการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยครูสร้างแรงจูงใจ แบ่งกลุ่มระดมสมอง จัดระเบียบความรู้ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นำเสนอผลงาน และสรุปองค์ความรู้ ส่วนขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่าง โยนิโสมนสิการ มีขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ซึ่งครูเป็นบุคคลที่สามารถจัดสภาพแวดล้อม และ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิธีการสอนให้ศิษย์เกิดการเรียนรู้ และได้ฝึกฝนวิธีการคิดตามแนวโยนิโสมนสิการ นำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง โดยมุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ครูและศิษย์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และศิษย์ได้มีโอกาสคิดและแสดงออก ปฏิบัติอย่างถูกวิธี จนสามารถใช้ปัญญาแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ตาราง 2 เปรียบเทียบการจัดการเรียนระหว่างการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมองกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

ประเด็นเปรียบเทียบ	การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง	การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
หลักการ	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ ให้ผู้เรียน เพื่อรวบรวมความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ฝึกทักษะกระบวนการคิด และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ - ฝึกผู้เรียนเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีสติ มีสมาธิ ให้แก่ผู้เรียน ฝึกการคิดที่หลากหลายแง่มุมเพื่อให้ได้ความคิดที่ดี - มีสื่ออุปกรณ์สิ่งเร้าที่น่าสนใจนำไปสู่การเรียนรู้ - ครูเป็นกัลยาณมิตรที่ดีแก่ผู้เรียน - ฝึกผู้เรียนเป็นกลุ่ม
องค์ประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนเชื่อมต่อกnowledgeเดิมกับความรู้ใหม่ - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มด้วย การระดมสมอง - สรุปความรู้ร่วมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกสติ สมาธิเกิดปัญญา - ฝึกผู้เรียนคิด ลงมือค้นคว้า สืบค้นข้อมูลจากแหล่งความรู้ - ฝึกการทำงานกลุ่ม - สรุปประเด็นความรู้ที่ได้รับ
ขั้นตอน	จัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน	จัดการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน
ข้อดี	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ฝึกและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด - ได้แลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่ม - ได้มีการปฏิสัมพันธ์ ร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกสติ ฝึกสมาธิทำให้ผู้เรียนเกิดปัญญานำไปสู่การคิด - ฝึกและกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด - ฝึกการทำงานร่วมกัน

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเด็นเปรียบเทียบ	การเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง	การจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ
ข้อจำกัด	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีการกำกับผู้เรียนขณะทำกิจกรรมระดมสมอง - ผู้สอนมีหน้าที่คอยกระตุ้นผู้เรียนเท่านั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนต้องรู้จักการฝึกปฏิบัติ นั่งสมาธิด้วยความตั้งใจ - ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการทำกิจกรรม

จากตารางเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ด้วยเทคนิคระดมสมองกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ พบว่าการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีผู้สอนต้องเป็นที่คอยจัดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียน มีการสร้างบรรยากาศที่ดี มีสื่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเรียนรู้ และที่สำคัญการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากสื่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งยังมีการจัดระเบียบความรู้เพื่อง่ายต่อการจดจำ และหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วมีการสรุปความรู้ที่ได้รับ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์การเขียนสร้างสรรค์สูงขึ้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

นัยนา พลสร (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์เชิงสร้างสรรค์ระหว่างการใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มกับการใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มโรงเรียนวัดป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับวิธีสอนการใช้แบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จตุติมา นาควรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าจะแผนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

72

ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัดดา แก้วประเสริฐชัย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อ พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ใช้ในการทดลองเป็น นักเรียน โรงเรียนวัดศรีบุญเรือง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 30 คน ผลการทดลองพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดอเนกนัย มีความสามารถในการ เขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิไลพร อ้ายสม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้ภาพเพื่อเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 26 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภาพที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับบุคคล สัตว์ ทิวทัศน์ กีฬา สถานที่ท่องเที่ยว และประเพณีวัฒนธรรม เป็นสื่อ มีความสามารถ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำราญ บุญธรรม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้การเขียนเชิง สร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) และการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เซนต์โรเมน (St.Romain. 1975 : 244) ได้ศึกษาเรื่องความแตกต่างของการเขียนเชิง สร้างสรรค์ของนักเรียนที่ได้รับสิ่งเร้าต่างกันการวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงการใช้ภาพยนตร์และภาพนิ่งเป็น สิ่งเร้าในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าสิ่งเร้าทั้ง 2 อย่างมีประสิทธิภาพต่างกัน

ดังนั้น จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ผลของใช้แบบฝึกทักษะ การใช้ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ เทคนิคการสอน และรูปแบบการสอนอื่นๆ ทำให้ผลสัมฤทธิ์การเขียนสร้างสรรค์สูงขึ้น

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

งานวิจัยในประเทศ

ประทุมพร ธีระวันธุ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถ ทางการเขียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอน โดยวิธีการให้ผู้อ่านเลือกคำที่มีปัญหาจากเรื่องที่อ่าน (อาร์ เอส เอ็ม) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

73

ได้รับการสอนโดยวิธีการให้ผู้อ่านเลือกคำที่มีปัญหาจากเรื่องให้อ่าน ระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยไม่แตกต่างกัน

กาญจนา มากพูน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและเจตคติต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยสอนแบบสตอรี่ไลน์มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับมาก

พรพรรณ ดิฉิณ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เกมกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เกมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้เกมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เตือนใจ ทรงกำพล (2550 : 90) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติไม่แตกต่างกัน

บุญชอบ สุขสมพีช (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปากับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิดพบว่า ความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบโมเดลชิปปากับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองสู่ฝั่งความคิดมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาและเจตคติต่อวิชาภาษาไทย

ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปากับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมองผู้ฟังความคิดไม่แตกต่างกัน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมนั้นด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น ตลอดจนทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเพลิดเพลิน การสร้างให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเขียน จะทำให้นักเรียนรักการเขียน มีหลายวิธีเช่นการใช้เทคนิคการสอน การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งตัวครูจึงควรใช้เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเขียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน อันจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสร้างสรรค์สูงขึ้นตามไปด้วย

6.3 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้

มีนักการศึกษาได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ ดังต่อไปนี้
ไพรัตน์ คำปา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ผลการวิจัยนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เรื่องน้ำเพื่อชีวิต สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

พัชร พุ่มลำเจียก (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้วิธีสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการฟัง – พูดเชิงสร้างสรรค์และความภาคภูมิใจในตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเชิงใหม่ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยม ร้อยละ 85.7 ของนักศึกษาทั้งหมด มีคะแนนความสามารถการฟัง - พูด เชิงสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 60 และนักศึกษาที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยม มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ระพีพันธ์ ศรีรัมย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่มกับการสอนแบบแก้ปัญหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ตามแนวคอนสตรัคติวิซึ่ม กับที่เรียนโดยการแก้ปัญหา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

75

อุมา เกียรติศิริโรจน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการส่งเสริมความคิดเชิงวิจารณ์และ
ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตาม
แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ พบว่า ความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังจาก
ได้รับการสอนตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้และความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของ
นักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมิน

ปิยะมาศ ดั่งหมาย (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการเขียน
ภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์และแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
สร้างสรรค์ความรู้และมนุษยนิยมแนวใหม่ พบว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเขียน
ภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น
หลังจากได้รับการสอนตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้และมนุษยนิยมแนวใหม่

วรรณฯ ชันธชัย (2546 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่เรียนจากวิธีการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้กับ
วิธีการสอนตามปกติ พบว่านักศึกษาที่เรียนจากวิธีการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้กับ
วิธีการสอนปกติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่
ได้รับการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนวิธีปกติ

เบญจภรณ์ ศรีจันทร์ภาส (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบูรณาการแนวคิดสร้างสรรค์
ความรู้และการเรียนแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์
และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับก้าวหน้า พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการบูรณาการ
แนวคิดสร้างสรรค์ความรู้และการเรียนแบบร่วมมือมีคะแนนความสามารถในการเขียน
ภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลอง และนักเรียนที่เรียนด้วยการบูรณาการแนวคิด
สร้างสรรค์ความรู้และการเรียนแบบร่วมมือมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการทดลอง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ทำให้ผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และ .05

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคระดมสมอง

งานวิจัยในประเทศ

จตุติมา นาควรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดม
สมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 พบว่าคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

76

ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของวิธีระดมสมอง และวิธีชินเนคติกส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบวรนิเวศ กรุงเทพมหานครพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภายหลังจากใช้วิธีระดมสมอง นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภายหลังจากใช้วิธีชินเนคติกส์ และนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีระดมสมองและนักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยวิธีชินเนคติกส์ มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

พวงผกา โกมุติกานนท์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการระดมพลังสมอง และเทคนิคการคิดแบบหวนกลับไปหอก ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนทางดิ่งชัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการระดมพลังสมองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเทคนิคการคิดแบบหวนกลับไปหอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการระดมพลังสมองกับนักเรียนที่ได้รับเทคนิคการคิดแบบหวนกลับไปหอกมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ได้รับเทคนิคการคิดแบบหวนกลับไปหอกมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการระดมพลังสมอง

ชนานุต อุ่นมะดี (2550 : บทคัดย่อ) ผลการใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิด ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.72 คิดเป็นร้อยละ 58.60 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.63 คิดเป็นร้อยละ 83.15 โดยที่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อารี แสงขำ (2550 : บทคัดย่อ) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องความน่าจะเป็นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคระดมสมอง พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังจากได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองสูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมอง โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังจากได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองสูงกว่าก่อนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมอง ผ่านเกณฑ์ คือ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคระดมสมอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

6.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

นิตยา คงเกษม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือที่บูรณาการกับโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง การควบคุมตนเอง การมีแรงจูงใจ การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การมีทักษะทางสังคม การพึ่งตนเอง และการมีความสงบทางจิตใจ โดยส่วนย่อยในแต่ละด้าน และโดยรวมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมตตา สิงห์กระโจม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสภิต แจ็งอรุณ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนรายวิชาภาษาไทย ท 504 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ที่เรียนโดยวิธีคิดตามแบบ โยนิโสมนสิการ ผลการวิจัยปรากฏว่าจะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนรายวิชาภาษาไทย ท 504 หลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยวิธี คิดตามแบบ โยนิโสมนสิการ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ .01

ประกายมาศ โรหิตาคณี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจและความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนโพธาวัฒนเสนี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนตามคู่มือครู พบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบ โยนิโสมนสิการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

78

ชนิษฐา เวชรังษี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการสร้างชิ้นงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบโยนิโสมนสิการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการสร้างชิ้นงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนอยู่ในระดับเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดวงรัตน์ สบายยิ่ง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิการก่อนและหลังการจัดการเรียนการจัดการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้วยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนการ โยงความสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สะอาด ภิญโญศรี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยรวมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ จะเห็นได้ว่า ผลของการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย เช่นพัฒนาด้านความฉลาดทางอารมณ์ พัฒนาความสามารถในการสร้างชิ้นงาน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ดังนั้น การปลูกฝังและการฝึกคิดด้วยวิธีแบบโยนิโสมนสิการ มีความจำเป็นที่นำไปพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง